

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

Ἡ φάτνη εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου.

Τεύχος 25ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2015

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Τ. Ναός Αγίας Αικατερίνης Νερομιτών πόλεως Χίου.

Τερός Ναός Αγίου Γεωργίου Χιοπολίτου Πιτυσσάντος Χίου.

Αριθμ. Πρωτ. 1172

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ
ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

***

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ γλυκύτης τῆς Ἁγίας Νυκτὸς τῶν Χριστουγέννων περιβάλλει καὶ πάλιν τὸν κόσμον. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρωπίνων καμάτων καὶ πόνων, τῆς κρίσεως καὶ τῶν κρίσεων, τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐχθροτήτων, τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων, προβάλλει μὲ τὴν ἰδίαν ὡς καὶ ἄλλοτε γοητείαν, πραγματικὸν καὶ σύγχρονον ὅσον ποτέ, τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ, προτρεπόμενον ἵνα «δικαιοσύνην μάθωμεν οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» (πρὸβλ. Ἦσ. κς', 9), ὅτι «ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ» (Λουκ. β', 11).

Ἀτυχῶς, ὅμως, κατὰ τὴν ἐποχὴν μας, πολλοὶ ἄνθρωποι σκέπτονται ὅπως ὁ ἐκτελεστὴς ἐκεῖνος τῶν νηπίων Ἡρώδης, ὁ ἄνομος καὶ ἀδίστακτος, καὶ ἐξολοθρεύουν τοὺς συνανθρώπους των διὰ ποικίλων τρόπων. Ὁ στρεβλωμένος ἀπὸ τὴν ἐγωκεντρικότητά του νοῦς τοῦ ἐξουσιαστοῦ τοῦ κόσμου τούτου, ὁ ὁποῖος προσωποποιεῖται εἰς τὸ φονικὸν πρόσωπον τοῦ Ἡρώδου, εἶδε παραδόξως κίνδυνον διὰ τὴν ὑπόστασίν του τὴν γέννησιν ἐνὸς ἀθώου Παιδίου. Καὶ ὡς καταλληλότερον τρόπον διὰ τὴν

προφύλαξιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας του ἀπὸ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν εἰς αὐτόν - κατὰ τὴν ἀποψίν του - ἡ γέννησις τοῦ Παιδίου, ἐπέλεξε τὴν ἐξολόθρευσίν του.

Διὰ νὰ σωθῆ ἀπὸ τὰς φονικὰς διαθέσεις τὸ Βρέφος Ἰησοῦς, διὰ τὸ ὁποῖον ὠμίλησαν οἱ Ἄγγελοι, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς Αἴγυπτον, καταστὰν οὕτω, θὰ ἐλέγομεν μὲ τὴν ὀρολογίαν τῆς ἐποχῆς μας, «πολιτικὸς πρόσφυξ», ὁμοῦ μετὰ Μαρίας τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, θεωρουμένην ὡς ἐποχὴν προόδου, πολλὰ παιδιά ἀναγκάζονται νὰ καταστοῦν πρόσφυγες ἀκολουθοῦντα τοὺς γονεῖς των διὰ νὰ σώσουν τὴν ζωὴν των, τὴν ὁποῖαν ὑποβλέπουν ποικιλῶνμοι ἐχθροὶ των. Τὸ γεγονός τοῦτο, ἀποτελεῖ ὕναιδος διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Διὸ καὶ ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Παιδίου Ἰησοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, διακηρύττομεν ἀπὸ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὅτι αἱ κοινωνίαι πᾶσαι πρέπει νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀσφαλῆ ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων καὶ νὰ σεβασθοῦν τὸ δικαίωμά των εἰς τὴν ζωὴν, εἰς τὴν παιδείαν καὶ εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν των, τὴν ὁποῖαν ἠμπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἡ ἀνατροφή καὶ διαπαιδαγώγησις των ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς παραδοσιακῆς οἰκογενείας, μὲ βάσιν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀλληλεγγύης, ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα κομίζει εἰς ἡμᾶς σήμερον ὁ δι' ἡμᾶς σαρκωθεὶς Κύριος.

Ὁ τεχθεὶς Σωτὴρ καλεῖ ὅλους νὰ ἀποδεχθῶμεν τὸ μήνυμα τοῦτο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν μακρὰν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν οἱ λαοὶ ἐπραγματοποίησαν πολλὰς

μετακινήσεις και έποικισμούς. Ήλπίζομεν όμως ότι, μετὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους καὶ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης διακηρύξεις ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἡγετῶν καὶ ὀργανισμῶν, αἱ σύγχρονοι κοινωνίαι θὰ ἠδύναντο νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εἰρηνικὴν διαβίωσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς χώρας των. Ἀτυχῶς, τὰ γεγονότα διαψεύδουν τὴν ἐλπίδα, διότι μεγάλαι μάζαι ἀνθρώπων πρὸς τῆς ἀπειλῆς τῆς ἐξολοθρευσεῶς των ἀναγκάζονται νὰ λάβουν τὴν πικρὰν ὁδὸν τῆς προσφυγιάς.

Ἡ διαμορφουμένη αὕτη κατάστασις, μὲ τὸ διαρκῶς ὀγκούμενον κύμα τῶν προσφύγων, αὐξάνει τὰς εὐθύναις ἡμῶν, ὧν ἔχομεν εἰσέτι τὴν εὐλογίαν νὰ ζῶμεν εἰρηνικῶς καὶ μὲ κάποιαν ἄνεσιν, νὰ μὴ μένωμεν ἀναίσθητοι ἐνώπιον τοῦ καθημερινοῦ δράματος χιλιάδων συνανθρώπων μας, ἀλλὰ νὰ ἐκφράσωμεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἔμπρακτον ἀλληλεγγύην καὶ ἀγάπην μας, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι κάθε εὐεργεσία πρὸς αὐτοὺς ἀποβαίνει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ τεχθέντος καὶ σάρκα λαβόντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὄχι ὡς βασιλεὺς, ὄχι ὡς ἐξουσιαστής, ὄχι ὡς δυνάστης, ὄχι ὡς πλούσιος, ἀλλὰ ἐτέχθη ὡς γυμνὸν καὶ ἀνυπεράσπιστον Βρέφος, εἰς μικρὸν σταῦλον, ἄνευ ἐστίας, ὅπως ζοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν χιλιάδες συνανθρώπων μας, καὶ ἠναγκάσθη ἐκ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του νὰ ξενιτευθῆ εἰς χώραν μακράν, διὰ νὰ σωθῆ ἐκ τοῦ μίσους τοῦ Ἡρώδου. Τῶν νηπίων τῶν σημερινῶν προσφύγων, θὰ ἐλέγομεν, τὸ ἄθῶν αἷμα ἢ γῆ καὶ ἡ θάλασσα πίνουν, τοῦ δὲ Ἡρώδου ἡ ἀνασφαλῆς ψυχὴ «τὸ κρεῖμα ἐδέξατο».

Αὐτὸ τὸ τεχθὲν καὶ εἰς Αἴγυπτον πορευόμενον Θεῖον Βρέφος εἶναι ὁ πραγματικὸς ὑπερασπιστὴς τῶν σημερινῶν προσφύγων, τῶν

διωκομένων ὑπὸ τῶν συγχρόνων Ἡρωδῶν. Αὐτό, τὸ **Βρέφος Ἰησοῦς, ὁ Θεὸς ἡμῶν**, «ἐγένετο τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής» (πρβλ. Α΄ Κορ. θ΄, 22), σύμμορφον πάντων ἡμῶν, τῶν ἀδυνάτων, τῶν ἐξουθενημένων, τῶν κινδυνευόντων, τῶν προσφύγων. Ἡ συμπαράστασις καὶ ἡ βοήθεια ἡμῶν πρὸς τοὺς διωκομένους καὶ ἐκτοπιζομένους συνανθρώπους μας, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, γένους καὶ θρησκείας, θὰ εἶναι διὰ τὸν τεχθέντα Κύριον δῶρα πολυτιμότερα τῶν δώρων τῶν μάγων, θησαυροὶ τιμώτεροι «χρυσοῦ καὶ λιβάνου καὶ σμύρνης» (πρβλ. Ματθ. β΄, 11), πλοῦτος πνευματικὸς ἀναφαίρετος καὶ μόνιμος, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ φθαρῇ ὅσοι αἰῶνες καὶ ἐὰν παρέλθουν, ἀλλὰ θὰ μᾶς ἀναμένῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Ἄς προσφέρωμεν ἕκαστος ὅ,τι δυνάμεθα εἰς τὸν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν προσφύγων ἀδελφῶν μας ὀρώμενον Κύριον. Ἄς προσφέρωμεν εἰς τὸν ἐν Βηθλεὲμ τικτόμενον σήμερον μικρὸν Χριστὸν αὐτὰ τὰ τίμια δῶρα τῆς ἀγάπης, τῆς θυσίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας, μιμούμενοι τὴν Αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν, καὶ ὡς προσκυνήσωμεν Αὐτὸν μετὰ τῶν ἀγγέλων, τῶν μάγων, τῶν ἀπλοῖκῶν ποιμένων, κράζοντες τό «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. β΄, 14), σὺν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις.

Ἡ χάρις καὶ τὸ πλοῦσιον ἔλεος τοῦ πρόσφυγος Βρέφους Ἰησοῦ εἴησαν μετὰ πάντων ὑμῶν!

Χριστούγεννα ,βιε΄

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

* * *

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Αρ. Πρωτ.: 2566

Αρ. Διακτ.: 1279

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΑΡ. 21

Πρός
τόν Ιερόν Κλήρον
καί τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως

*«Θεός ὢν εἰρήνης, Πατήρ οἰκτιρῶν, τῆς μεγάλης Βουλῆς Σου
τόν Ἄγγελον, εἰρήνην παρεχόμενον, ἀπέστειλας ἡμῖν, ὄθεν, Θεογνω-
σίας πρός φῶς ὀδηγηθέντες, ἐκ νυκτός ὀρθρίζοντες, δοξολογοῦμεν
σε, Φιλάνθρωπε.»*

«Θεός ὢν εἰρήνης...»

Ἀγαπητά ἐν Χριστῷ παιδιὰ μου!

Ὁ Θεός, πού εἶναι τό κέντρο καί ὁ ἄξονας τῆς ἱστορίας, ἐνσαρ-
κώνεται. «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐ-
δοκία» ἔψαλαν οἱ ἄγγελοι τήν νύκτα τῆς Γεννήσεως. «Ὁ Χριστός ἐ-
στίν ἡ εἰρήνη ἡμῶν», θά γράψει ἀργότερα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, διότι
μέ τήν παρουσία Του εἰρηνεύει τήν ταραγμένη συνείδησή μας, συμ-
φιλιώνει τόν πεσόντα ἄνθρωπο μέ τόν Θεό Πατέρα καί συναδελφώ-
νει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἀπόστολος προτρέπει τοὺς μαθητές του λέ-
γοντας: «ὁ Θεός τῆς εἰρήνης μετά πάντων ὑμῶν» (Ρωμ. 15, 33).

Ἡ εἰρήνη εἶναι τό πρῶτο δῶρο τοῦ τεχθέντος Κυρίου μας πρός
τήν ἀνθρωπότητα. Κάθε φορά πού τελοῦμε τήν Θεία Λειτουργία, ἐ-
νώνουμε τίς δεήσεις μας μέ τίς ἀγγελικές ὑπερκόσμιες δοξολογίες:
«Ἄγγελον εἰρήνης, πιστόν ὀδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμα-

των ἡμῶν, παρά του Κυρίου αἰτησώμεθα». Δεόμεθα «ὑπέρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης» καί «ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». «Εἰρήνη πᾶσι» λέγει ὁ λειτουργός ἱερέας, ὑψώνοντας τό δεξί του χέρι εἰς τύπον καί τόπον Χριστοῦ καί εὐλογεῖ ἐξ ὀνόματός Του τήν ἐκκλησιαστική κοινότητα.

Ἦλθε ὁ Χριστός στή γῆ γιά νά φέρει τήν εἰρήνη. Δέν ἦλθε γιά νά κρίνει, ἀλλά γιά νά σώσει τόν ἄνθρωπο. Δέν ἦλθε νά ἐλέγξει, ἀλλά νά διδάξει καί νά συγχωρήσει. Γιά τήν Ἐκκλησία, ἡ εἰρήνη δέν συνιστᾶ ἀσαφῆ ἔννοια ἢ σκιώδες ἰδεολόγημα. Δέν εἶναι τύπος ἢ γράμμα, ἀλλά τό συγκεκριμένο πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ πραγματική εἰρήνη, τήν ὁποία ἐπιζητοῦμε πάντοτε, ὥστε νά γίνονται τά πάντα καινά. Ὁ ἴδιος εἶχε πεῖ: «Εἰρήνην τήν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» (Ἰω. 14, 27).

Ὅποιος τήν γνωρίσει ἢ τουλάχιστον τήν γευθεῖ πρωταρχικά, οὐσιαστικά εἰρηνεύει πρός τόν ἑαυτό του. Ανακαλύπτει μέσα του τόν βαθύτερο πυρήνα πού τόν συνδέει μέ τόν Δημιουργό τοῦ παντός καί τήν πηγὴ κάθε ἀγαθοῦ. Αναγνωρίζει τά λάθη του καί ἐπιστρέφει στόν Θεό, ὁ ὁποῖος δέν κρίνει ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά μᾶς δέχεται κοντά του μέ ἀγάπη. Κανείς καλλιτέχνης δέν ἀντέχει νά βλέπει τό ἔργο του κατεστραμμένο ἢ παραποιημένο. Κτίσμα καί εἰκόνα Θεοῦ εἶναι καί ὁ ἄνθρωπος, πλήν ὅμως εὐτελισμένη καί πεσμένη. Ἦλθε κοντά μας γιά νά μᾶς ἀνυψώσει στά φιλόανθρωπα χέρια Του καί νά μᾶς ὀδηγήσει στήν ἀγία Του Ἐκκλησία. Διότι δέν εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἀνθρώπινο κατασκεῦασμα γιά νά κατοικεῖ ὁ Θεός, ἀλλά θεϊκό καθίδρυμα, γιά νά προσέλθει ἐντός Αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος καί νά ἀνεύρει τήν εἰρήνη, τήν ζωὴ «καί περισσόσιν αὐτῆς».

Ἡ εἰρήνη εἶναι κάτι πού ὅλοι μας στερούμεθα. Εἶναι αἰωνίως ἐλλείπουσα. Κι Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος γεννᾶται στό ταπεινό σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ δέν εἶναι κάποιος κοινός ἐγγυητής της. Στό θεανδρικό πρόσωπο τοῦ Κυρίου εὐρίσκουμε τήν εἰρήνη ἐνσαρκωμένη. Γι' αὐτό καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τονίζει πρός τοὺς Ἐφεσίους ὅτι «Αὐτός ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν»: «ὁ Χριστός εἶναι ἡ εἰρήνη μας, ὁ ὁποῖος συνένωσε τά δύο μέρη καί κατέρριψε τό μεσότοιχο τοῦ φραγμοῦ, δηλαδή τὴν ἔχθρα, ἀφοῦ κατήργησε διὰ τῆς σαρκός του τόν νόμο τῶν ἐντολῶν πού συνίστατο σέ διαταγές, γιά νά δημιουργήσει στόν ἑαυτό του ἀπὸ τά δύο μέρη ἕνα νέο ἄνθρωπο καί νά φέρει εἰρήνη καί νά συμφιλιώσει μέ τόν

Θεό και τὰ δύο μέρη σ' ἓνα σώμα διὰ τοῦ σταυροῦ, μέ τόν ὁποῖο θανάτωσε τήν ἔχθρα. ... Ὡστε λοιπόν δέν εἶστε πλέον ξένοι και παρεπίδημοι, ἀλλά συμπολίτες τῶν ἁγίων και οἰκείοι του Θεοῦ, διότι ἔχετε οἰκοδομηθεῖ πάνω στό θεμέλιο τῶν ἀποστόλων και τῶν προφητῶν, τοῦ ὁποῖου ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος».

Παντοῦ και πάντοτε ἡ εἰρήνη εἶναι σημεῖο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. «Εἰρήνη ὑμῖν» εἶναι ὁ κοινότερος χαιρετισμός Του. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ εἰρήνη ἡμῶν και ὁ Μέγας Βασιλεῖος προσθέτει, ἐρμηνεύοντας τοὺς Ψαλμούς: «ὁ ζητῶν εἰρήνην Χριστόν ἐκζητεῖ», ἀφοῦ Ἐκεῖνος εἶναι πού ἔφερε τήν εἰρήνην ἀνάμεσα στά «ἐν τοῖς οὐρανοῖς» και «τά ἐπί τῆς γῆς». Τό σωτήριο τοῦτο μήνυμα ἐπιμαρτυρεῖται στή ζωὴ τοῦ Ἰδίου, πάντων τῶν ἁγίων και ὄλων ὅσοι Τόν ἐδέχθησαν και εἰρηνεύσαν οἱ καρδιές τους. «Ἄρχοντα εἰρήνης» Τόν ὀνομάζει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. Τήν εἰρήνην πού προσφέρει στόν ἄνθρωπο ὁ Μέγας Βασιλεῖος τήν χαρακτηρίζει ὡς τήν «τελειότητα τῶν εὐλογιῶν». Ἀκόμη και τό σύμπαν διατηρεῖται σέ ἰσορροπία και ἁρμονία μέ τήν ἐπιτοασία τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ συνεχεῖ ἐν εἰρήνῃ ὀλόκληρη τήν κτίση.

Ὁ Χριστός μέ τήν γέννηση, τήν διδασκαλία του, τήν πορεία, τήν θυσία και τήν παρουσία του στή γῆ ἓνα σκοπό εἶχε: νά ἐνώσει και νά εἰρηνεύσει τοὺς ἀνθρώπους μέ τόν Θεό. Και τοῦτο ὄχι μέ κάποιον ἀφηρημένο θεωρητικό τρόπο, ἀλλά μέ τήν ἴδια του τήν σάρκα. Ἡ σάρκα τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας πού τήν ἁγίασε μέ τό τίμιο Αἷμα Του. Στήν Ἐκκλησία ἐγινε πραγματικότητα ἡ εἰρηνική ἐνώση τῶν ἀνθρώπων, ἀρχικά τῶν Ἰουδαίων και τῶν Ἐθνικῶν, τῶν Ποιμένων και τῶν Μάγων, «ἐν ἐνί σώματι τῷ Θεῷ». Ὄταν ὁ Κύριός μας ἐγεννήθη, ὅταν ἐδίδαξε, ἐθαυματούργησε και ἐν τέλει ἀπλασε τὰ ἄχραντα χέρια του στόν Σταυρό, συμπεριέλαβε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σέ μία ποίμνη, μία κοινωνία, μία κοινὴ πίστη, ἓνα Σῶμα, ἓνα ἅγιο ναό, τήν Ἐκκλησία Του, πού ξεκινά ἀπό ἐδῶ, περνά τοὺς οὐρανοὺς και φθάνει μέχρι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων του Παντοκράτορος Θεοῦ. Τό οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας δέχεται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀναβιβάζει σέ συγκατοίκους τῶν ἁγίων και τῶν Ἀγγέλων, μέ πρῶτον ἀνάμεσά τους τόν Δομήτορά Της και συγχρόνως ἀκρογωνιαῖο λίθο πού στήριζει, συγκροτεῖ και ἁγιάζει ὅλα τὰ μέλη, τόν Χριστό. Κι Ἐκεῖνος, ὡς Μέγας Ἀρχιερεὺς, μᾶς κάνει κοινωνοὺς τοῦ κα-

τοκητηρίου του Θεού Πατρός Του, μέσα στην ειρηνεύουσα ζωοποιό Χάρη του Παναγίου Πνεύματος.

Υπήρξαμε εξόριστοι του Παραδείσου και αποκομμένοι της θείας αγάπης. Στο πρόσωπο του Αδάμ διερρήξαμε τη σχέση μας με τον Θεό. Όμως έγεννήθη Χριστός και ανέτρεψε τα πάντα. Κατήργησε την απόσταση που χωρίζει τον άνθρωπο από τον Θεό και αξίωσε την ανθρώπινη φύση να ένωθει με την θεία. Απάλλαξε την ανθρωπότητα από τον Νόμο που χώριζε κίβδηλα τους ανθρώπους σε Ιουδαίους και Έθνικούς, άμαρτωλούς και ενάρετους. Πλέον δέν είμαστε ξένοι μεταξύ μας, αλλά άδελφοί έν Χριστώ και συμπολίτες των Αγίων. Και όλοι έμεις οί νεκροί και αποστερημένοι από αγάπη, από πίστη, από έλπίδα, από έλευθερία, από δικαιοσύνη, από αλήθεια, από ζωή, έξήλθαμε στο φώς της Γεννήσεως και της ελεύσεως της ειρήνης έν τώ κόσμω.

Δυστυχώς, ή ειρήνη για την λογική του κόσμου είναι μία ειρήνη ανέφικτη, που τελεί διαρκώς υπό διαπραγματέυση, υπό προϋποθέσεις, άστερίσκους και ύποσημειώσεις, μία έντός εισαγωγικών ειρήνη. Οί σχέσεις μας δοκιμάζονται διά πυρός και σιδήρου. Στο όνομά της κατακυριεύονται έθνη, έδάφη, άνθρωποι, ψυχές και συνειδήσεις. Την ίδια την ειρήνη την θεωρεί ό πονηρός ιδιοκτησία του και την ιδιοποιείται. Ο Θεός της ειρήνης, όμως, καθώς ψάλλεται στην ύμνολογία της μεγάλης Έορτής που πλησιάζει, όνομάζει υιούς Του τους ειρηνοποιούς του κόσμου και μακαρίζει τους πράους αποκαλώντας τους κληρονόμους της γής. Ο Χριστός κομίζει την ειρήνη που πηγάζει από την καρδιά μας, για να άπλωθει παντού· την ειρήνη των γνήσιων τέκνων του Θεού, ή όποια δέν χωρίζεται από τον ίδιο τον Χριστό. Ο άνθρωπος που αγαπά ουσιαστικά τον Χριστό δέν έχει έχθρους, διότι δέν ύπάρχει κάτι που να τον χωρίζει από τον Θεό και τον συνάνθρωπό του. Ζεί άρμονικά με τον έαυτό του, με τους άλλους, με όλόκληρη την φύση γύρω του.

Η ειρήνη του Θεού άποτελεί δωρεά και καρπό του Αγίου Πνεύματος. «Έκτός ενεργείας του Αγίου Πνεύματος ειρήνη ούχ εύρίσκεται», λέγει ό Μάρκος ό Ασκητής. Πρόκειται έπομένως περί πνευματικής έμπειρίας ή όποια είναι ασύλληπτη για τον ανθρώπινο νού (Φιλιπ. 4, 7). Της ειρήνης του Θεού «ούκ έστιν όριον» (Ησ. 9, 7). Είναι εκείνη που επικρατεί άκόμη και στις δοκιμασίες, δίδοντας την ένι-

σχυση τῆς καρτερίας καί τῆς ἐλπίδος. Αὐτή τήν εἰρήνην, ἡ ὁποία «ἤνωσε τά τό πρὶν διεστῶτα», τήν κλονισμένη σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, καί «κατέλυσε τό μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ», ἔφερε ὁ Χριστός στόν κόσμο. Κάθε λαός ἔχει τήν γλώσσα του, τήν ἱστορία του, τίς παραδόσεις του. Ὅλοι μαζί ὁμως ἀποτελοῦν ἐν εἰρήνῃ τήν Ἐκκλησία, τήν κοινή «ἐν οὐρανῶ καί ἐπὶ τῆς γῆς» Βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας «οὐκ ἔσται τέλος». Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν στηρίζεται στήν ἰδιοκτησία ἀγαθῶν οὔτε εἶναι «βρώσις καί πόσις, ἀλλά δικαιοσύνη καί εἰρήνη καί χαρά ἐν πνεύματι ἀγίῳ» (Ρωμ. 14, 17). «Οὐ γάρ ἐστίν ἀκαταστασίας ὁ Θεός ἀλλά εἰρήνης» (Α' Κορ. 14, 33). Ἡ σύγχυση, ἡ ἐμπάθεια, ἡ ὑποκρισία, ἡ ἀνειλικρίνεια, ἡ ἔλλειψη ἀγάπης, οἱ ἐγωκεντρικές ἐμμονές, ἡ ἀδυναμία συγχώρησης φανερόνουν ἐσωτερική ἀκαταστασία τῆς ψυχῆς πού εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τό εἰρηνικό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ὁ πονηρός εἶναι πνεῦμα μίσους, πολέμου, ἔχθρας, ἐριδος καί ἀναταραχῆς, ἐνώ ὁ Χριστός εἶναι Θεός τῆς εἰρήνης.

Ὅλα τά ἄλλα ἀγαθὰ δέν ἔχουν νόημα, ἐάν ἀπουσιάζει ἡ εἰρήνη. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας παρομοιάζουν τήν βασιλεία τῶν οὐρανῶν μέ εὐδίο καί γαλήνιο λιμένα πέραν τοῦ κλύδωνος καί τῆς ταραχῆς τῶν κυμάτων. Διδάσκουν ὅτι ὁ Χριστός μᾶς ἔφερε εἰρήνη μέ τόν Θεό, εἰρήνη μέ τόν ἑαυτό μας καί εἰρήνη μέ τοὺς ἀνθρώπους. Εἰρήνη μέ τόν Θεό, ὅταν φυλάττουμε τίς ἐντολές του, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι βεβαίως κοινά ἠθικά παραγγέλματα ἢ ρυθμιστικά προστάγματα. Εἰρήνη μέ τόν ἑαυτό μας, ὅταν ἔχουμε εἰρήνη στήν ψυχή μας, καί εἰρήνη μέ τοὺς ἄλλους, ὅταν κάνουμε τά πάντα γιά νά εἰρηνεύσουμε μέ τοὺς ἀδελφοὺς μας καί δέν τοὺς προξενοῦμε προσκόμματα. Ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι τό οὐσιωδέστερο περιεχόμενο τῆς προσωπικῆς μας σχέσεως μέ τόν Θεό, τοὺς ἀνθρώπους καί τόν κόσμο πού μᾶς περιβάλλει. Καί αὐτός ὁ πνευματικός δεσμός, μόνο ὅταν ἀναλύεται σέ σχέσεις εἰρήνης, κοινωνίας, ἐλευθερίας καί σύμπνοιας, κληρότητας καί ἀμοιβαιότητος, ὀλοκληρῶνεται ἀληθινά καί ὁδηγεῖ στόν αὐθεντικό μας προσορισμό. Εἰρήνη θά πεῖ νά ἐκφραζόμαστε ἐκκλησιαστικά, νά λειτουργοῦμε ἀπό κοινοῦ μέ ἐλευθερία, ἐμπνευση καί ἀγάπη καί ὄχι νά μεριμνᾶμε ἀποκλειστικά πρὸς ἴδιον ὄφελος, ὅπως οἱ διαίρετες τοῦ ἄρραφου χιτῶνος τοῦ Κυρίου.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει ὅτι «τοῦ μονογενοῦς ἔργον ἐγένετο τοῦτο, συναγαγεῖν τά διεστῶτα καί καταλλάξαι τά ἐκπεπολεμω-

μένα», δηλ. έργο του Χριστού ήταν νά ένώσει τά χωρισμένα και νά ειρηνοποιήσει όσα πολεμούν μεταξύ τους. Ένας άλλος έρμηνευτής, ό ιερός Θεοφύλακτος, θά πεί πώς ειρηνοποιός είναι εκείνος που έπιστρέφει τούς έχθρούς του Θεού κοντά Του. Κι ένας άλλος ακόμη από τούς μεγάλους θεολόγους, άσκητές, ό άββās Ισαάκ ό Σύρος, λέγει ότι όποιος ειρηνεύσει μέ τόν έαυτό του, θά ειρηνεύσει μαζί του ό ούρανός και ή γή.

Γινόμαστε πρᾶοι και ειρηνοποιοί μέ τήν προσευχή, μέ τήν ύποχώρηση, μέ τήν αγαθότητα, μέ συγκεκριμένες πράξεις. Χρειάζεται πάντοτε άγώνας γιά νά διατηρούμε φατεινές τίς ψυχές μας και νά μήν φτωχαίνουμε πνευματικά μπροστά στά άδιέξοδα και τίς σύγχρονες εικόνες του άδου. Η ψυχική τυφλότητα, ή μανία και ή ύπεροψία της ισχύος τών όπλων είναι άπότοκα της άπόλυτης άπομάκρυνσης του άνθρώπου από τόν Θεό, ή όποία προξενεί θηριωδίες και ιστορικά άνοσοιουργήματα. Η τραγικότητα του πολέμου καταρρακώνει τούς άνθρώπους και τούς καταβιβάζει στό επίπεδο άπρόσωπων άτόμων. Η βία είναι πάντα άπάνθρωπη. Όταν λείπει ή άληθινή πίστη, τά λόγια μοιάζουν κενά και οί πράξεις άποκτούν ιδιαίτερη βιασότητα. Απειλή της ειρήνης είναι και τό νά μήν ύπάρχει άληθινή επικοινωνία μεταξύ μας, νά νιώθουμε ξένοι ό ένας πρός τόν άλλον, μέ άποτέλεσμα νά διατυπώνονται λόγοι στό κενό. Ίδεολογίες έρχονται και παρέρχονται, ώστόσο δέν αναπαύουν τόν άνθρωπο, διότι πάντοτε εκείνος θά επιθυμεί τό ασύλληπτο και άνθρωπίνως άνέφικτο, τήν ειρήνη του Θεού, ή όποία δέν μάς δόθηκε ως σατική ιδιότητα, αλλά ως χάρισμα και εύλογία ή όποία χαρίζεται διαρκώς.

Χριστός γεννάται και έμεις γινόμαστε καιδιά του Θεού της ειρήνης και της καταλλαγής. Άς εύχηθούμε ή θεία ειρήνη νά αναγεννηθεί και νά σκηνώσει έντός μας. Νά μάς άξιώσει νά τήν αναζητούμε έσαεί και, όταν μάς άποκαλυφθεί στην πληρότητά της, νά τήν κρατήσουμε μόνιμα κι άναφαίρετα.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2015

Μέ πατρικές εύχές

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Αντιφώνησις
τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας
κ. Προκοπίου Παυλοπούλου
κατὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου
ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χίου κ. Μᾶρκον
εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Χίου
τὴν 11ην Νοεμβρίου 2015

«Μὲ ἱερὴ συγκίνησις ἀποδέχομαι αὐτὴ τὴ μεγάλη τιμὴ, νὰ μοῦ ἀπονέμεται ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, τοῦ πρώτου μάρτυρος ποῦ μὲ τὸ ἅγιον αἷμα του πότισε τὴν ἱερὴ γῆ τῆς Χίου, γιὰ νὰ φυτρώσει ἀειθαλὲς τὸ δέντρο τῆς Χριστιανοσύνης.

Τῆς Χριστιανοσύνης, ποῦ σήμερα περισσότερο παρὰ ποτέ, σὲ αὐτὴ τὴν κρίσιμη συγκυρία, ποῦ δοκιμάζεται ἡ εἰρήνη, ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ οἱ ἀξίες πάνω στίς ὁποῖες θεμελιώνεται ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμὸς, δίνει τὸ νόημα, τὴν ὑπόστασις τοῦ ἀνθρώπου μέσα ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία τοῦ Χριστοῦ.

Τῆς Χριστιανοσύνης, ποῦ μᾶς διδάσκει τίς βασικὲς ἀξίες τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἀδελφότητος, τῆς συμπαράστασις στὸν συνάνθρωπο καὶ τῆς πίστεως στὸν ἄνθρωπο.

Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰτὶ μοῦ δίδεται αὐτὸ τὸ συμβολικὸ δῶρο τῆς ἑλληνικῆς σημαίας καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης μὲ λίγα ἀπ' τὰ χορτάρια τῆς Μαύρης Ράχης τῶν Ψαρῶν. Νὰ εἴσθε βέβαιοι ὅτι ὁ μὲ συνοδεύσει στὴν θητεία μου αὐτὸς ὁ συμβολισμὸς, ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν σημαία μας μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη, γιὰτὶ αὐτὸς ὁ λαὸς καὶ ἡ Ὀρθοδοξία ἀγωνίσθησαν γιὰ τὰ ἰδανικά τους, ποῦ ὅπως εἶπα εὐρίσκονται μέσα στὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἀποτυπώνουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εὐχομαι ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἅγιος Ἰσίδωρος νὰ φωτίζουν, νὰ δυναμώνουν τὸν λαὸ τῆς Χίου, τοὺς κατοίκους τῆς, τὰ τέκνα τῆς ἀπανταχοῦ στὴν ὑφήλιον, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ὑπηρετοῦν τὸ ἔθνος, τὴν ἱστορία μας, ὅπως τὴν ὑπηρετήσαν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα. Ἰδιαιτέρως μετὰ τὴν Ἐθνεγερσία, ἡ πατρίδα πολλὰ ὀφείλει γιὰ τὸν ποταμὸ αἵματος τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου καὶ τῶν Ψαρῶν.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ,

Νὰ προσεύχεστε γιὰ ἐμένα».

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΧΙΟΥ 1912

*

Ο ἑλληνικὸς στρατὸς ἀποβιβάστηκε στὴν παραλία Κοντάρη στὶς 11 Νοεμβρίου τοῦ 1912 ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τῶν πολιούχων τοῦ νησιοῦ Ἀγίων Βυετῶρων. Μετὰ ἀπὸ σφοδρὲς μάχες, τὴν ἐπομένη, ὤδευσε θριαμβευτικὰ πρὸς τὴν πόλιν τῆς Χίου. Πρῶτοι νεκροὶ ἐλευθερωτῆς τοῦ νησιοῦ ὁ Ἐμμ. Ποθητὸς καὶ ὁ Ἰω. Χρυσολωρᾶς. Τὴν ἐπομένη, ψάλλεται ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Γερῶνυμο δοξολογία στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ καὶ ὑψώνεται ἡ ἑλληνικὴ σημαία στὸ Διοικητήριον τῆς Χίου. Οἱ τουρκικὲς δυνάμεις ἀποσύρονται πρὸς τὴν ἐνδοχώρα τῆς Χίου καὶ μὲ ἐπίκεντρο τὸ χωριὸ Πυτιός, προβάλλουν σθεναρὴ ἀντίσταση στὶς ἑλληνικὲς δυνάμεις. Φονικὲς μάχες γίνονται στὶς περιοχὰς τῶν Καρυῶν (ὅπου ἔχουμε καὶ θύματα ἀμάχους), τοῦ Αἵπους, τῶν Καρδαμύλων, τῆς Βολισσοῦ καὶ τῆς κεντρικῆς Χίου. Ἀνάμεσα στὰ θύματα τῶν μαχῶν τοῦ Αἵπους ἦταν καὶ ὁ ἀνθυποπλοίαρχος Νικόλαος Ρίτσος καὶ ὁ δόκιμος σημαιοφόρος Ἰωάννης Παστρικᾶκης.

Ἡ προσφορὰ τῶν Χιωτῶν στὸν ἐπισιτισμὸ καὶ στὴ γενικότερη φροντίδα τῶν ἑλλήνων στρατιωτῶν ὑπῆρξε παροιμιώδης. Στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τοῦ νησιοῦ συμμετεῖχαν ἐνεργὰ τὰ ἀνταρτικὰ ἐθελοντικὰ σώματα τῶν χωριῶν τῆς Χίου. Στὴν συγκρότηση τῶν σωμάτων αὐτῶν πρωτοστάτησαν κληρικοί, ἰατροὶ καὶ τοπικοὶ παράγοντες. Ἐθελοντικὰ σώματα δημιουργήθηκαν: Στὰ Καρδάμυλα, μὲ συναρχηγοὺς τὸν ἰατρὸ Π. Ἀσπιώτη καὶ τὸν δικηγόρο Μ. Ζολῶτα, τὸ ὁποῖο συμμετεῖχε στὶς σφοδρὲς μάχες τοῦ ὑψώματος Γριά. Στὴ Βολισσό, μὲ ἀρχηγὸ τὸν δημαρχεῦντα ἰατρὸ Γ. Κοκράνη. Ἐπίσης ἀνάλογα σώματα δημιουργήθηκαν στὰ χωριὰ Λαγκαδά, Συκιάδα, Κυδιάντα, Ἀμάδες, Καμπιά, Λιθὶ κ.α. Στὴν πόλιν τῆς Χίου, συγκροτεῖται, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Μητροπολίτη Γερῶνυμου, ἐθελοντικὸ σῶμα, τὸ ὁποῖο, ὑπὸ τὶς διαταγὰς τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Νεόφυτου Παπαναστασίου, μετὰ ἀπὸ σφοδρὴ μάχη, καταλαμβάνει τὸ ὕψωμα Λεπρό. Ἐθελοντικὰ σώματα ἀπὸ τὰ

Βουρλά της Μικρᾶς Ἀσίας, τὴν Ἰκαρία καὶ τὴν Κρήτη προσέφεραν ἐπίσης σπουδαῖες ὑπηρεσίαις.

Στὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγ. Μάρκου καὶ τῶν Ἁγ. Πατέρων ὀχυρώνονται οἱ Τουρκακὲς δυνάμεις καὶ κρατοῦν ἔτσι λόγῳ τῆς στρατηγικῆς θέσης ἀμυνόμενοι τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπικοινωνοῦν μέσῳ Ἀναβάτου μὲ τὸ Πυτιὸς ὅπου καὶ βρίσκονται οἱ κύριες δυνάμεις τους. Οἱ μοναχοὶ τῶν Μονῶν ἀναπτύσσουν πατριωτικὴ ἡράση, μεταφέροντας πληροφορίας στοὺς Ἕλληνας ἀξιωματικοὺς γιὰ τὶς κινήσεις τῶν Τούρκων.

Οἱ μάχες διήρκεσαν 40 ἀκριβῶς μέρες. Περὶ τὶς 18 Δεκεμβρίου, ὁ Ζιχνὴ ἀφοῦ ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἡ ἀντίστασις τῶν ἀνδρῶν του εἶναι μάταιη, ἀναζητεῖ τρόπο νὰ παραδοθεῖ, στέλνοντας ἀπεσταλμένους καὶ θέτοντας ὄρους. Ἡ ἑλληνικὴ πλευρὰ τοὺς ἀπορρίπτει καὶ τοῦ ζητᾷ νὰ παραδοθεῖ ἀνευ ὄρων. Στὶς 19 Δεκεμβρίου κυκλοφορεῖ ἡ φήμη ὅτι δυνάμεις Κρητῶν πλησιάζουν τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Ζιχνὴ καὶ ἀπειλοῦν ὅτι θὰ τὸν ἐκτελέσουν ἐκδικούμενοι τὶς σφαγὰς κατὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Κρήτης. Ὁ Ζιχνὴ πείθεται νὰ παραδοθεῖ.

Ἡ παράδοσις τοῦ τούρκου στρατιωτικοῦ διοικητῆ ἀντισυνταγματάρχη Ζιχνὴ μπεὴ ἐγίνε στὴν περιοχὴ Σταυρὶ τῶν Καρυῶν τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου τοῦ 1912. Τὸ πρωτόκολλο παράδοσις τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ὑπογράφηκε τὴν ἐπομένην, 21ῃ Δεκεμβρίου 1912, στὶς Καρυές, στὸ σπίτι τοῦ προύχοντα τοῦ χωριοῦ Ἰωάννη Χ' Ἀποστόλου Βενέτου. Τὸ πρωτόκολλο ὑπέγραψε, ἐκ μέρους τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ὁ ταγματάρχης Χουσεῖν Λοῦτ καὶ ἐκ μέρους τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων, ὁ λοχαγὸς Ἐλευθέριος Βερνάρδος.

* * *

«Πρωτόκολλον»

Μεταξὺ τοῦ Ταγματάρχου τῆς Χαροφυλακῆς Χουσεῖν Μπεὴ ἀντιπροσώπου τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ Χίου καὶ τοῦ Λοχαγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου Βερνάρδου ἀντιπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ συνετάχθη τὸ κάτωθι πρωτόκολλον:

1ον) Ὁ Ὀθωμανικὸς στρατὸς τῆς Χίου θὰ παραδώσῃ τὰ ὄπλα καὶ θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Νῆσον. Θὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς ἓνα λιμένα, οἷονδήποτε, καὶ θὰ εἶναι αἰχμάλωτος εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

2ον) Οἱ κ.κ. ἀξιωματικοὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ θὰ διατηρήσωσι τὰ ξίφη των καὶ θὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ζῶσιν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, οἷας καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ.

3ον) Τό παντός είδους «ύλικόν του Οθωμανικού στρατού» θά συγκεντρωθῆ εἰς οἰονδήποτε μέρος τῆς Νήσου, διά νά μεταφερθῆ εἰς τήν Ἑλλάδα συμφώνως πρός διαταγάς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

4ον) Οἱ τραυματῖαι καί οἱ ἀσθενεῖς του Οθωμανικού στρατού θά τύχωσι περιποιήσεως ὑπό του Ἑλληνικού στρατού τῆς Χίου, οἱ βαρέως ἀσθενεῖς καί τραυματῖαι, τῶν ὁποίων ἡ ὑγεία δέν θά ἐπιτρέψῃ πλέον τήν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, θά μεταφερθῶσιν εἰς Τσεσμέ μερίμνη τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

5ον) Αἱ οἰκογένειαι Τούρκων στρατιωτῶν καί τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων εἶναι ἐλεύθεραι ν' ἀναχωρήσωσι δι' οἰονδήποτε μέρος ἐπιθυμοῦσι καί δύνανται νά συνοδευθῶσι παρά τινων πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἢ ἀστυνομικῶν.

6ον) Τό παρόν πρωτόκολλον ὑπεγράφη ὑπό τῶν ἀντιπροσώπων του Τουρκικού καί Ἑλληνικού στρατού καί ἐγένετο εἰς διπλοῦν δι' ἕκαστον τῶν μερῶν.

Καρούς 21-ΧΙΙ-12

Ὁ Ἀντιπρόσωπος του Τουρκικού στρατού

Ταγματάρχης Χουσεῖν Λούτ

Ὁ Ἀντιπρόσωπος του Ἑλληνικού στρατού

Ε. Βερνάρδος, Λοχαγός Πεζικού

* * *

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

κ. ΜΑΡΚΟΥ

* * *

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ. Ἰστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεικτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ του κατηχητικού καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΑΪΠΟΥΣ

Τού κ. Γεωργίου Στείρου
Ανθοπολοχαγού (ΙΙΒ)

Σεβασμιότατε,

Αποτελεί για μένα ιδιαίτερη τιμή να βρίσκομαι εδώ, στον Καθεδρικό ναό του Αγίου Γεωργίου, στον τόπο που γεννήθηκα και μεγάλωσα, γαλουχημένος με τις αξίες και τα βιώματα των προγόνων μου κάτω από τη σκιά του Αΐπους, που στο αντικρουσμά του και μόνο έρχονται στο νου μου οι ήρωικές εκείνες εικόνες από τη μάχη της 15ης Νοεμβρίου του 1912.

Ας θυμηθούμε λοιπόν τα γεγονότα.

5 Οκτωβρίου 1912. Η Ελλάδα κηρύττει τον πόλεμο έναντιον της Τουρκίας. Το ίδιο πράττουν το Μαυροβούνιο, η Σερβία και η Βουλγαρία. Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος είναι γεγονός. Ακολουθούν οι νίκες στο Σαραντάπορο στις 10 Οκτωβρίου, στα Γιαννιτσά στις 20 Οκτωβρίου και η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης στις 26 Οκτωβρίου ανήμερα του Αγ. Δημητρίου, πολιούχου της πόλης. Παράλληλα μαινόνται οι επιχειρήσεις στην Ήπειρο με τους Τούρκους να προβάλλουν σθεναρή αντίσταση στις πολύ καλά οχυρωμένες θέσεις τους στα Ιωάννινα.

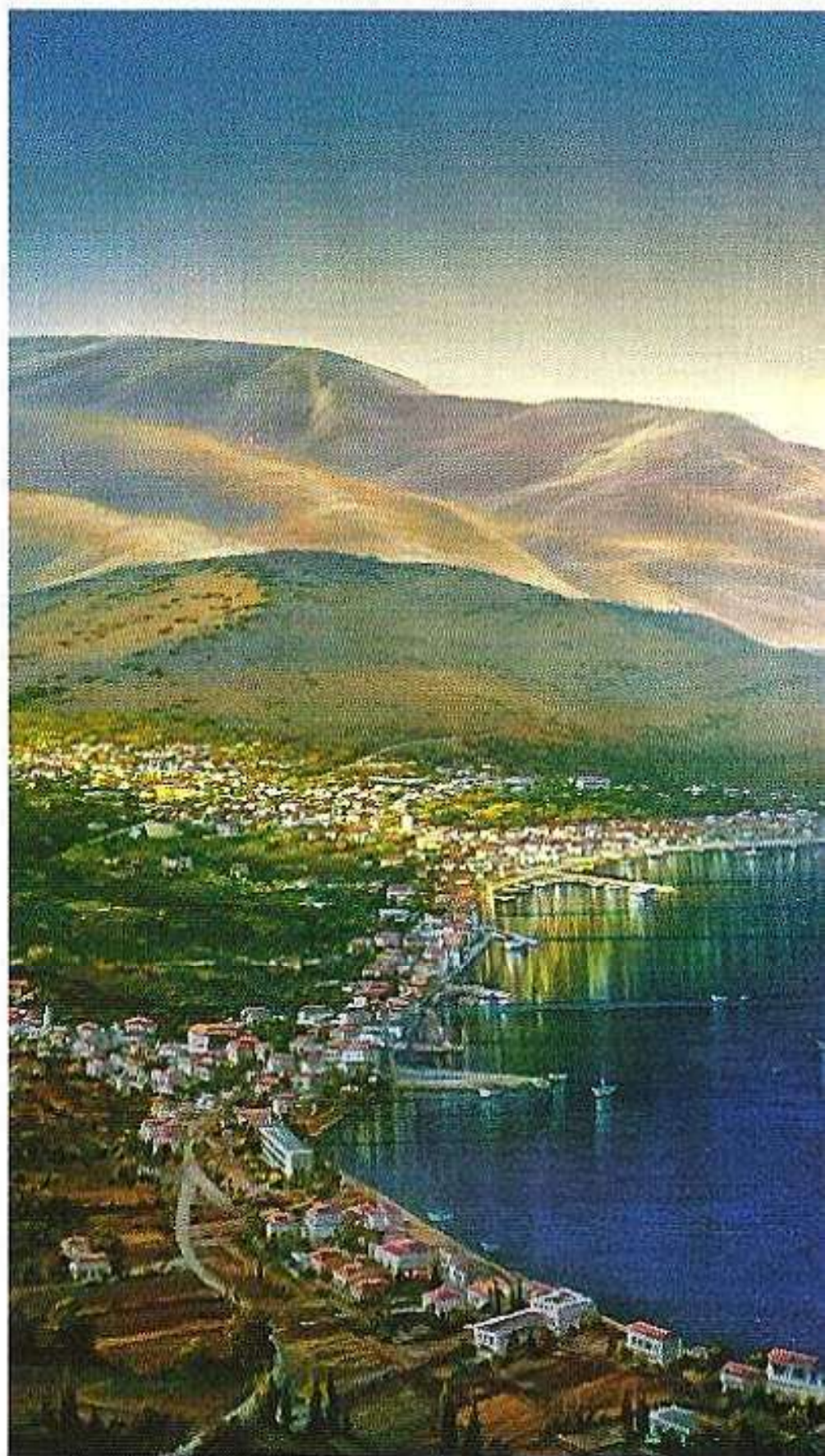
Ο Ελληνικός Στόλος υπό τις διαταγές του Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη εξασφαλίζει τον απόλυτο έλεγχο στο Αιγαίο. Με τον Τουρκικό Στόλο κλεισμένο στα Στενά ξεκινούν οι επιχειρήσεις απελευθέρωσης των νησιών του Αιγαίου. Μικτά ανήματα του ΣΞ και του ΠΝ απελευθερώνουν με τη σειρά το ένα μετά το άλλο τα νησιά του βόρειου και ανατολικού Αιγαίου.

Κυριακή, 11 Νοεμβρίου 1912. Οι Βρονταδούσοι παρακολουθούν τη Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό του Αγ. Γεωργίου όταν έρχονται μπροστά σε ένα ασυνήθιστο θέαμα. Πολεμικά πλοία με

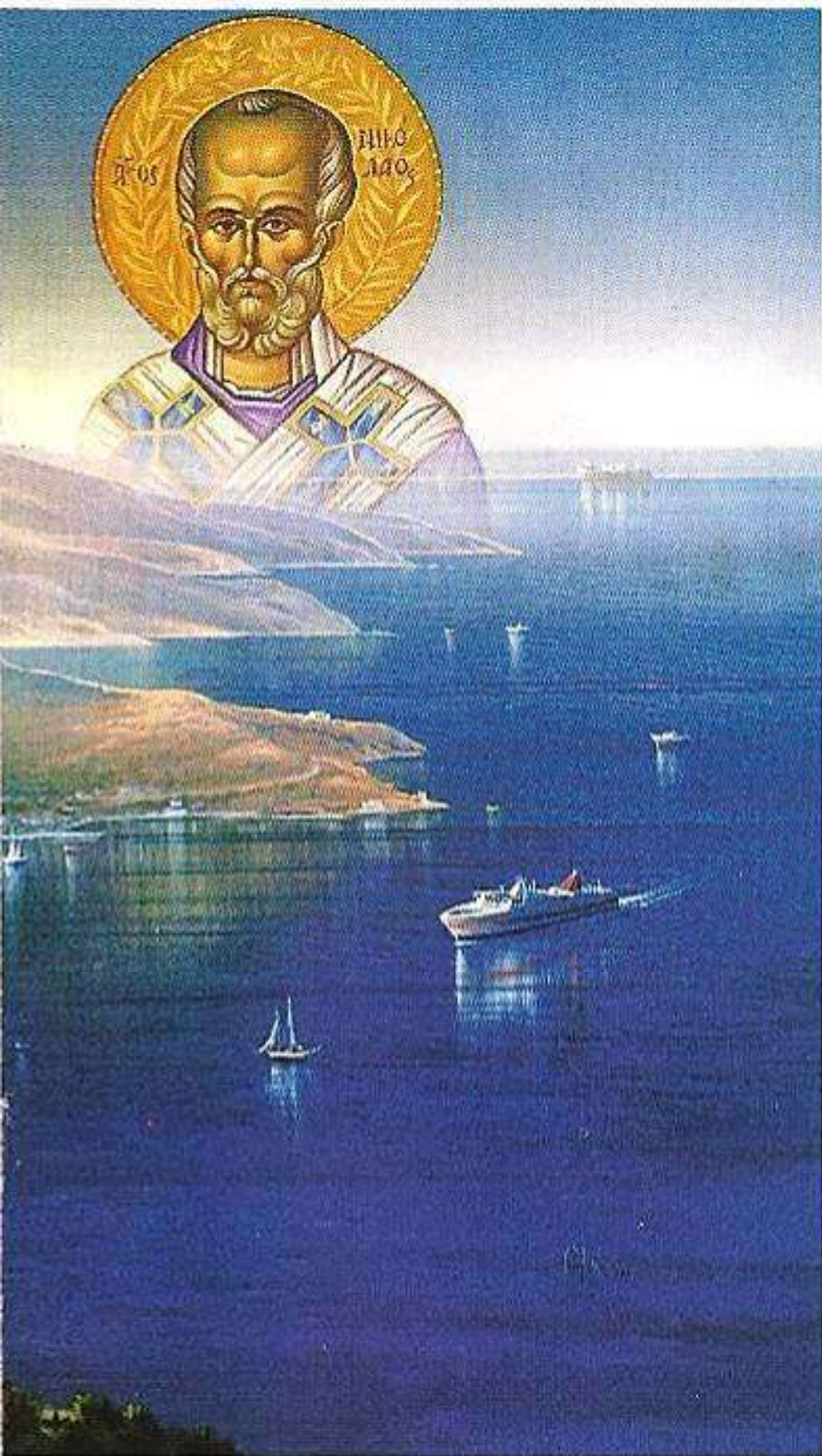
ή συνέχεια στη σελίδα 18

Όμιλία έκφωνηθείσα κατά τον εορτασμόν τῆς ἐπέτειου τῆς Μάχης τοῦ Αἰπούς εἰς τόν Τερῶν Καθεδρικόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου Βρονταδοῦ, τήν 15ην Νοεμβρίου 2015.

Ο Άγιος Νικόλαος κυβερνών την
(Πίναξ κείμενος εις την Έταιρεία)

αυτικήν πόλεν τῶν Κυρδαμύλων.
delfia Shipping Enterprises S.A.)

συνέχεια από την σελίδα 15

έλληνική σημαία βρίσκονται έξω από το λιμάνι της Χίου. Τούρκοι αξιωματικοί, μην έχοντας διακρίνει την έλληνική σημαία, υποστηρίζουν ότι είναι έμπορικά που θα ξεφορτώσουν έμπορεύματα. Οι Βρονταδοῦσοι ὁμως καταλαβαίνουν ὅτι ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθέρωσης εἶχε ἐπιτέλους φτάσει καὶ ἀπὸ ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἡ Ἑλληνικὴ σημαία κυματίζει στὸ καμπαναριὸ τοῦ ναοῦ.

Μετὰ ἀπὸ ἀνεπιτυχεῖς προσπάθειες τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Σχης Νικόλαος Δελαγραμμάτικας, μὲ τὸν Τούρκο διοικητὴ τοῦ νησιοῦ Ζιχνὴ Μπέη γιὰ παράδοση τοῦ νησιοῦ, ξεκινᾷ ἡ ἀπόβαση τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων στὸ Κοντάρι. Οἱ Τούρκοι ὀπισθοχωροῦν στὶς περιοχὲς τῶν Καρυῶν, τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ τῆς Νέας Μονῆς. Τὴν ἐπομένη οἱ ἑλληνικὲς δυνάμεις ἀνενόχλητες εἰσέρχονται στὴν πόλη τῆς Χίου μέσα σὲ πανηγυρικὸ κλίμα. Ὅμως ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ νησιοῦ μόλις ἀρχίζει.

Οἱ Τούρκοι καλὰ ὀχυρωμένοι στὶς περιοχὲς τῶν Καρυῶν καὶ τοῦ Αἴπους ἀποκρούουν κάθε ἐπιθετικὴ ἐνέργεια τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων. Παράλληλα οἱ διαταγὲς τοῦ Βενιζέλου πρὸς τὸν Δελαγραμμάτικα εἶναι σαφεῖς, νὰ καταδιωχθεῖ ὁ Τουρκικὸς Στρατὸς καὶ νὰ παραδοθεῖ τὸ συντομότερο δυνατό.

Τὸ ἡμερολόγιό δείχνει 15 Νοεμβρίου 1912 καὶ ὥρα 04:00 π.μ. Ξεκινᾷ ἡ ἀνάβαση τοῦ Αἴπους ἀπὸ τὸν 9ο Λόχο τοῦ 3ου Τάγματος τοῦ 1ου ΣΠ ὑπὸ τὸν Λοχαγὸ Δημήτριο Μαυρομιχάλη καὶ ἀπὸ οὐλαμὸ πολυβόλων ἀκολουθοῦμενων ἀπὸ ἄγημα 80 πεζοναυτῶν ὑπὸ τὸν Ὑποπλοίαρχο Ἰωάννη Λεμέστιχα, πού θὰ δροῦσε ὡς ὀπισθοφυλακὴ. Σκοπὸς τῆς ἐπιχείρησης εἶναι ἡ κατάληψη τοῦ Αἴπους ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ κύκλωση τοῦ ἐχθροῦ.

Στὶς 06.00 π.μ. οἱ Τούρκοι αἰφνιδιάζονται καὶ ὀπισθοχωροῦν μπροστὰ στὴν ἑλληνικὴ ὀρμῆ. Ὁ 9ος Λόχος προωθείται σὲ βάθος 500μ στὸ οροπέδιο καὶ σταματᾷ τὴν προέλαση βάσει τῶν διαταγῶν πού εἶχε λάβει. Ὁ Ἰωάννης Λεμέστιχας ὁμως πιστεύει ὅτι τακτικὰ θὰ ἦταν ὀρθότερη μία καταδίωξη τοῦ ἐχθροῦ. Διατάσσει λοιπὸν τὸ ἄγημα τῶν Πεζοναυτῶν του νὰ καταδιώξει τὶς ἐχθρικές

δυνάμεις. Μάλιστα χωρίζει τὸ ἄγημα σὲ 2 τμήματα, τὸ ἓνα ὑπὸ τὸν ἴδιο καὶ τὸ ἄλλο ὑπὸ τὸν Ἀνθυποπλοίαρχο Νικόλαο Ρίτσο. Ὁ τελευταῖος στὴν προσπάθειά του νὰ καταλάβει μὲ τοὺς ἄνδρες του μία μάντρα, τραυματίζεται βαριὰ καὶ μεταφέρεται στὸ πρόχειρο νοσοκομεῖο ποὺ εἶχε στηθεῖ στὸ δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Καθὼς ὁ γιατρὸς Γεώργιος Πιταούλης περιποιεῖται τὰ τραύματά του, ἐρωτᾶται ἀπὸ τὸν Ρίτσο γιὰ τὴν ἐκβαση τῶν μαχῶν καὶ ὁ γιατρὸς τὸν ἐνημερώνει ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς νικαίει σὲ ὅλα τὰ μέτωπα. Ὁ Ρίτσος ἀπαντᾷ «Τότε καὶ ἐγὼ ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος» καὶ ἀφήνει τὴν τελευταία του πνοὴ ὑποκύπτοντας στὰ τραύματά του.

4.00 μ.μ. καὶ στὸ πεδίο τῆς μάχης ὁ Ἰωάννης Δεμέστιχας ἔχει ἀποκοπεί ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες ἑλληνικὲς δυνάμεις μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα νὰ εἶναι ἐναντίον του. Τὸ μαῦρο χρῶμα τῶν στολῶν τῶν πεζοναυτῶν καὶ ἡ ἀκαπνη πυρίτιδα τῶν τυφεκίων τύπου γκρά που χρησιμοποιοῦσαν κάνει ἐμφανέστατη τὴ θέση τους στὸν ἐχθρὸ ὁ ὁποῖος τὸν βάλλει ἀπὸ παντοῦ. Τὰ πυρομαχικὰ τελειώνουν, ἐνῶ δὲν μποροῦν νὰ ἀνεφοδιαστοῦν ἀπὸ τὶς δυνάμεις τοῦ στρατοῦ, καθὼς αὐτὲς χρησιμοποιοῦν τυφέκια τύπου Μάνλιχερ. Ἀκολουθεῖ μάχη ἐκ τοῦ σουτάδην, σῶμα μὲ σῶμα δηλαδή, μὲ τοὺς Τούρκους νὰ ἔχουν ἐν τῷ μεταξύ κυκλώσει τοὺς πεζοναῦτες. Ὁ Ναυτικὸς Δόκιμος Ἰωάννης Παστρικάκης παρατηρεῖται ἀπὸ τὸν Δεμέστιχα νὰ μὴν ἐκτίθεται τόσο στὸν ἐχθρὸ. Ἐκεῖνος ἀπαντᾷ ὅτι τὸ κάνει γιὰ νὰ δώσει ἠθικὸ στὸς ἄνδρες του. Λίγο ἀργότερα πέφτει νεκρὸς ἀπὸ τὰ πυρὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Δεμέστιχας ἀποσύρεται ἀπὸ τὴ μάχη μὲ διαμπερὲς τραῦμα στὴν ἀριστερὴ κνήμη. Ἡ κατάσταση εἶναι κρίσιμη.

Ὁ 9ος λόχος διατάσσεται νὰ ὑποστηρίξει τοὺς πεζοναῦτες. Ὑπὸ τὴν κάλυψη λόχου τοῦ 7ου ΣΠ φτάνει πίσω ἀπὸ τοὺς πεζοναῦτες, τοὺς ὁποῖους τελικὰ καταφέρνει καὶ ἀπεγκλωβίζει μὲ τὶς σφαῖρες τῶν Τούρκων νὰ πέφτουν βροχή. Καθοριστικὴ εἶναι ἡ βοήθεια τοῦ πλοίου «Μακεδονία», τὸ ὁποῖο ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Χιώτη Γεωργίου Χωρέμη κανονιοβολοῦσε τὶς θέσεις τῶν ἐχθρῶν

από τη Λασικαλόπετρα. Οί Τούρκοι υποχωρούν, αλλά όχυρώνονται σέ νέες θέσεις στό Αίπος και συνεχίζουν τόν άγώνα.

Ο Δελαγραμμάτικας βλέποντας ότι οί δυνάμεις του δέν έπαρκούν διατάσσει άναστολή τών έπιχειρήσεων μέχρι να άφιχθούν ενισχύσεις. Εκτός από ενισχύσεις του τακτικού στρατού, έφθασαν στη Χίο και συνέβαλαν αποφασιστικά σώματα έθελοντών από Σάμο, Ίκαρία, Κρήτη, Ήπειρο και άλλου καθώς και έθελοντικά σώματα από τό Λιθί, τά Μαστιχοχώρια, τά Καρδάμυλα και τη Βολισσό. Βρισκόμαστε πλέον στις 17 Δεκεμβρίου όταν φτάνουν και οί τελευταίες ενισχύσεις. Στις 18 καταστρώνεται τό σχέδιο ενεργείας που προβλέπει γενική επίθεση στις 19 Δεκεμβρίου από όλες τις πλευρές. Στις 20 Δεκεμβρίου μετά από άνεπιτυχείς διαπραγματεύσεις που έλαβαν χώρα την προηγουμένη διατάσσεται ή επίθεση. Τό άπόγευμα της ίδιας μέρας ό Ζιχνή Μπέης έκτιμώντας την κατάσταση αποφασίζει να παραδοθει. Μέχρι και τό πρωί της έπομένης παραδίνονται 45 άξιωματικοί και 1994 όπλίτες που οδηγούνται στην ήπειρωτική Έλλάδα.

Είναι πλέον γεγονός. Ή Χίος είναι ελεύθερη!

Στις 30 Μαΐου 1913 ύπογράφεται ή Συνθήκη του Λονδίνου με την όποία λήγει ό Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος. Ακολουθεί ό Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος και ή συνθήκη του Βουκουρεστίου. Ή Έλλάδα έχει διπλασιαστεί τόσο σε έκταση όσο και πληθυσμό. Θα πρέπει όμως να περιμένουμε μέχρι τό 1923 και τη συνθήκη της Λοζάνης για να περιέλθει ή Χίος και τυπικά υπό την κυριαρχία της Έλλάδας.

Σεβασμιώτατε,

Η Μάχη του Αίπους, λαμπρώνει την ιστορία του νησιού μας ως φωτεινό σύμβολο άνδρείας, άνταπάρνησης, θάρρους και ήρωισμού. Οί ένδοξοι ήρωες Ρίτσος, Παστρικάκης, Στάικος, καθώς και όλοι οί πεσόντες, άποτελούν πρότυπο πηγαίου και άνιδιοτελούς πατριωτισμού, που πρέπει να μάς εμπνέει και να μάς καθοδηγεί και σήμερα, ώστε να άντιμετωπίζουμε τις δύσκολες καταστάσεις που βιώνουμε ως Έθνος. Μόνο τότε ή Θυσία τους δικαιώνεται.

Τιμή και Δόξα στους ήρωικούς νεκρούς! Άς είναι ή μνήμη τους αιωνία!

Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ *

Του κ. Αντωνίου Κριμιζή
Υποπλοιάρχου Π.Ν. - Διοικητού ΝΑ.Ε.ΧΙ

Σεβασμιώτατε, Εύλαβες εκκλησίασμα.

Σήμερα είναι μία μέρα θρησκευτικής ανάτασης και έθνικης υπερηφάνειας.

Σήμερα τιμάται στο πανελλήνιο ή μνήμη του Προστάτη των ναυτικών μας, Αγίου Νικολάου και συγχρόνως το Πολεμικό Ναυτικό τιμά την επέτειο των νικηφόρων ναυμαχιών των Βαλκανικών Πολέμων 1912 -13 Έλλης και Δήμου.

Μέσα στο διαρκή αγώνα του θαλασσινού με τα στοιχεία της φύσεως, ο Έλληνας ναυτικός ένοιωσε την ανάγκη της προστασίας του Θείου, που για μας εκφράστηκε στη σεπτή μορφή του Αγίου Νικολάου. Γιορτάζουμε λοιπόν σήμερα με Χριστιανική ευλάβεια και βαθιά πίστη που διακρίνει τον κάθε Έλληνα ναυτικό, τον Προστάτη Άγιο, ο οποίος μας συντροφεύει στην Γέφυρα κάθε πλοίου, σε θάλασσες πότε γαλήνιες και πότε φουρτουνιασμένες.

Κατά τη διάρκεια της ζωής του ο Άγιος δέσποζε στη ναυτική ζωή της εποχής με τις προσευχές και τα Θαύματά του, ενώ φρόντισε και μετά την κοίμησή του να βρίσκεται στη γέφυρα, στην πλώρη, στο μηχανοστάσιο στην λαγουδέρα κάθε σκάφους και να είναι πάντοτε παρών όπου και όποτε ο Έλληνας ναυτικός τον αναζήτησε.

---

* Όμιλία έκφωνηθείσα κατά τον έορτασμόν της μνήμης του Αγίου Νικολάου, Προστάτου του Πολεμικού Ναυτικού εις τον Ίερόν Ναόν Αγίου Νικολάου Βρονταδου, την 6ην Δεκεμβρίου 2015.

Ο Άγιος Νικόλαος είναι ο πλοηγός μας. Αυτόν επικαλούνται όλοι με αγάπη και σ' αυτόν έναποθέτουν με έμπιστοσύνη τις ελπίδες τους, οι Έλληνες ναυτικώς σε οποιοδήποτε γεωγραφικό πλάτος και μήκος βρίσκονται τόσο για τους ίδιους που ταξιδεύουν όσο και για τις οικογένειές τους οι οποίες καρτερικά τους περιμένουν να γυρίσουν.

Η 6η Δεκεμβρίου όμως δεν είναι μία απλή εορταστική επέτειος του Πολεμικού Ναυτικού στον Προστάτη Άγιο Νικόλαο. Είναι μία επέτειος που συμβολίζει την ταύτιση μίας κατεξοχήν ναυτικής χώρας, με το Πολεμικό της Ναυτικό, το οποίο ποτέ δεν υπέστειλε την Σημαία του.

Κεντρικό γεγονός της σημερινής εορτής είναι οι δύο νικηφόρες ναυμαχίες του στόλου μας, που έγιναν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Η πρώτη στο ακρωτήριο της Έλλης της Καλλιπόλης στις 3 Δεκεμβρίου του 1912 και η δεύτερη στη Λήμνο στις 5 Ιανουαρίου του 1913.

Ας μη ξεχνάμε ότι οι πόλεμοι αυτοί έλαβαν χώρα όταν η Ελλάδα βρισκόταν σε δύσκολη θέση στο έξωπαιρικό και σε δεινή οικονομική κατάσταση. Δεν είχαν περάσει πολλά χρόνια από τη στιγμή που στη Βουλή ακούστηκε το «δυστυχώς έπτωχεύσαμεν» - ή από την ταπεινωτική συνθηκολόγηση του 1897.

Και όμως οι Έλληνες βρήκαν τη δύναμη να άτενίσουν το μέλλον με αισιοδοξία. Βρήκαν τη δύναμη να έγείρουν το ανάστημά τους και να εμπλακούν σε δύο νικηφόρους πολέμους έδραιώνοντας την προαιώνια παρουσία μας σε αυτό το κομμάτι της Βαλκανικής Χερσονήσου.

Το Έθνος ετύχησε στο πρόσωπο του Υδραίου Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη να βρει τον ήγήτορα και συνεχιστή της Ναυτικής Παράδοσης, ο οποίος αξιοποίησε τις αρετές και τον πα-

τριωτισμό του Έλληνα Ναύτη. Ως άνθρωπος ήταν σεμνός και αγαπητός. Ως ηγέτης ήταν χαρισματικός και άριστος γνώστης του Ναυτικού Πολέμου. Η φυσιογνωμία του και τα ήγητικά του χαρίσματα τον έχουν επιβάλει ως πρότυπο στη συνείδηση των σύγχρονων στελεχών του Πολεμικού μας Ναυτικού.

Ο Ναύαρχος Κουντουριώτης με τα πλοία και τα ήρωικά πληρώματα έγραψε χρυσά γράμματα στις σελίδες της ιστορίας μας. Κέρδισε τις Ναυμαχίες, και το Αίγαίο, ο έλεγχος του οποίου ήταν ζωτικής σημασίας για την έκβαση των πολέμων.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω το έργο του Λιμενικού Σώματος, το οποίο δίνει το δυναμικό του παρόν στην επιτήρηση των ακτών και των θαλασσών μας, ενώ την παρούσα περίοδο διακρίνεται ιδιαίτερα και για το ανθρωπιστικό του έργο. Η ελληνική άκτοφυλακή μαζί με τα λοιπά στελέχη του Λιμενικού Σώματος εκτιθέμενοι καθημερινά στον κίνδυνο έχουν μετατραπεί σε σάνιδα σωτηρίας μεγάλου αριθμού προσφύγων, οι οποίοι δια θάλασσης με ύποτυπώδη πλωτά μέσα καθημερινά ξεκινούν από τα έναντι παραλία με προορισμό τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Βασική συνιστώσα όμως της θαλάσσιας ισχύος της χώρας μας, εκτός από τα πολεμικά πλοία και το Λιμενικό Σώμα αποτελεί και το πανταχού παρόν έμπορικό ναυτικό, ή συμβολή του οποίου σε όλους τους αγώνες του Έθνους και τους δύο Παγκόσμιους πολέμους υπήρξε ανεκτίμητη. Σε καιρό ειρήνης, τα πλοία του Έμπορικού Ναυτικού μεταφέρουν περήφανα την Έλληνική σημαία σε όλους τους ωκεανούς και τα σημεία της Ύδρογειού, ως μόνιμοι πρεσβευτές της χώρας μας και σε πολλές περιπτώσεις ως συνδετικός κρίκος με τους απόδημους Έλληνες. Η ελληνική έμπορική ναυτιλία κατέχει την πρώτη θέση παγκοσμίως, μία πρωτιά ή οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ναυτοσύνη, τον επαγγελματισμό

καὶ τὸ ἦθος τῶν ἑλληνικῶν πληρωμάτων. Αἰξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ἓνα μεγάλο μερίδιο αὐτῆς τῆς πρωτιάς ἀνήκει στις ἑλληνικὲς οἰκογένειες τῶν ναυτικῶν μας, οἱ ὁποῖες τοὺς στηρίζουν καθημερινὰ ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀνταπεξέλθουν στις ἀπαιτήσεις καὶ τὸ ψυχικὸ σθένος ποὺ ἀπαιτεῖ τὸ συγκεκριμένο ἐπάγγελμα.

Ζήτησαν κάποτε ἀπὸ τὸ φιλόσοφο Ἀνάχαρση νὰ ἀπαντήσῃ εἰάν οἱ ζωντανοὶ εἶναι περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς! Ἐκεῖνος γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ ὄντως δύσκολο ἐρώτημα, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸ ναυτικὸ ἐπάγγελμα, ἀπάντησε: «Τοὺς Ναυτικούς σὲ ποιά μεριὰ νὰ τοὺς προσθέσω;»

Ἐἴκοσι πέντε αἰῶνες μετὰ μποροῦμε νὰ ἀπαντήσουμε ὅτι οἱ Ἕλληνες Ναυτικοὶ δὲν ἀνήκουν οὔτε στοὺς τυπικὰ νεκροὺς, οὔτε στοὺς συμβατικὰ ζωντανούς. Εἶναι ἀθάνατοι σὰν τὴν πατρίδα τους καὶ τὶς ιδέες της, ποὺ μετέφεραν καὶ διέσπειραν στὴν οἰκουμένη.

Οἱ Ἕλληνες Ναυτικοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ μετασχημάτισαν σὲ καθημερινὴ πρακτικὴ, τὴ ρήση τοῦ Θουκυδίδη: «Μέγα τὸ τῆς Θαλάσσης Κράτος», καθὼς καὶ αὐτὴ τοῦ Ναυάρχου Κουντουριώτη πρὸς τὸν Ἐλευθέριο Βενιζέλο: «Ἐγὼ κύριε Πρόεδρε δὲν καταγίνομαι μὲ τὸ χ σὺν ψ καὶ τὰς γωνίας ἀποκλίσεως. Ξεύρω νὰ πῶ ἓνα πρᾶγμα. Καράβια ἀνευ ἱκανοῦ ἐμφύχου ὑλικοῦ, εἶναι μόλυβδος βαρὺς βυθιζόμενος ἐντὸς ὕδατος. Σὰς διαβεβαιῶ ὅτι μὲ τὰ καράβια ποὺ ἔχομε θὰ κάμουμε καλὰ τὴ δουλειὰ μας».

Εὐχομαι ὁ Ἅγιος Νικόλαος νὰ χαρίζει σὲ ὅλους ὑγεία, δύναμη καὶ στοὺς θαλασσοπόρους νὰ φέρνῃ οὐριούς ἀνέμους σὲ ἐκείνους καὶ τὶς οἰκογένειές τους ποὺ τόσο τοὺς στεροῦνται.

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

ΖΗΤΩ ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

ΛΕΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΤΙΚΑ ΠΛΗΡΩΜΑΤΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Εν Χίω, τῇ 4^ῃ Νοεμβρίου 2015

Μνήμη Ἰωαννουκίου ὁσίου τοῦ μεγάλου

Πρὸς
Τὸν Σύλλογον Ποντίων Χίου
Ἐνταῦθα

Ἀξιότιμοι,

Ἐξ ἀφορμῆς προσφάτων δηλώσεων, μὲ τις ὁποῖες ἀμφισβητεῖται ἡ Γενοκτονία τῶν Ποντίων, ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐκφράσουμε τὴν ἔντονη πικρία μας καὶ νὰ δηλώσουμε τὴν ὑποστήριξη καὶ τὸν θαυμασμό μας γιὰ τοὺς ἀγῶνες τῶν προγόνων μας.

Οἱ δηλώσεις αὐτές ἀποτελοῦν πρόκληση στὴν ἔθνική μας μνήμη καὶ προσβολή γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας. Θὰ κάνουν νὰ ξαναδακρῦσει ἡ κυρά-Δέσποινα, αὐτὴ τῆ φορὰ στὴ θαυματουργὴ ἱερὴ Εἰκόνα τῆς προστάτιδας τῶν Ποντίων Παναγίας «Σουμελᾶ».

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἀναγνώρισε τὴν Γενοκτονία καὶ τὶς σφαγὲς κατὰ τῶν Ποντίων τὴν 24^η Φεβρουαρίου 1994 μὲ τὸν Νόμο 2193/1994 (ΦΕΚ Α' 32). Μὲ τὸ ἄρθρο 2 τοῦ Νόμου αὐτοῦ, ἡ 19^η Μαΐου — ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἀπεβιβάσθη ὁ Κεμάλ Πασᾶς στὴν Σαμψοῦντα— καθιερῶνεται ὡς ἡμέρα Μνήμης τῆς Γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου.

Ἡ Γενοκτονία τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ εἶναι ἓνα γεγονὸς ἱστορικῶς τεκμηριωμένο, ἐνετάσσετο σὲ ὀργανωμένο σχέδιο ἐξοντώσεως ὅλων τῶν μειονοτήτων ποὺ διαβιοῦσαν στὸ χῶρο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ νομοθετικὴ καθιέρωση ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιο τῆς 19^{ης} Μαΐου ὡς Ἡμέρας Μνήμης γιὰ τὴν Γενοκτονία τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ γιὰ τὶς ἀλησμόνητες Πατρίδες τοῦ εὐάνδρου Πόντου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ

προώθηση τῆς διεθνoῦς ἀναγνώρισεώς της, ἀποτελεῖ γιά ὄλους ἐμᾶς χρέος τιμῆς.

Μνήμονες αὐτοῦ τοῦ ὑπέρτατου ἐθνικοῦ μας χρέους, ἄς μὴν παραδώσουμε στή λήθη τοῦ χρόνου τὸν ἀφανισμό τοῦ Ποντιακοῦ καὶ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ νὰ διατηρήσουμε ἄσβεστη τὴ φλόγα τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν μας Παραδόσεων, ποὺ μᾶς κληροδότησαν οἱ ἔνδοξοι πρόγονοί μας, τὴν ὁποία καὶ νὰ μεταλαμπαδεύσουμε περαιτέρω στὶς ἐπερχόμενες γενεές. Δὲν θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ μᾶς διαφεύγει τὸ τοῦ ποιητοῦ:

«Μὴν λησμονεῖς πῶς Ἑλληνα σ' ἔχει γεννήσει ἡ φύση
καὶ μέσα σου λάμπει ἀδάμαστη τοῦ Γένους σου ἡ ψυχὴ!»

Οἱ ὑγιῶς σκεπτόμενοι, ἀκολουθοῦν ἐπακριβῶς ἐκεῖνο ποὺ ὀρίζουν ψηφίσματα διεθνῶν ὀργανισμῶν καὶ νόμοι πολλῶν κρατῶν: ἡ ἀρνηση τῆς Γενοκτονίας ἀποτελεῖ τὸ τελικὸ στάδιό της, διότι προωθεῖ τὴν ἀτιμωρία γιά τοὺς δράστες καὶ ἀφήνει ἀνοικτὸ τὸ πεδίο γιά μελλοντικὲς γενοκτονίες. Ἡ γνώση τῆς ιστορίας δὲν εἶναι ἐγκλημα, εἶναι καθήκον. Εἶναι χρέος ὄλων, γιά νὰ προστατέψουμε τὸν κόσμον μας ἀπὸ τὴν ἐπανάληψη τέτοιων ἐγκλημάτων.

Ἄς σταθοῦμε ὄλοι οἱ Ἕλληνες σήμερον μὲ εὐγνωμοσύνη μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τῆς θυσίας τῶν Ποντίων καὶ ἄς σκεφτοῦμε τὸ ἐθνικοθηρησκευτικὸ βάρος τὸ ὁποῖο κληρονομήσαμε.

Ἡ Γενοκτονία τῶν Ποντίων εἶναι ἀπὸ τὰ γεγονότα τὰ ὁποία ὄχι μονάχα δὲν φθείρονται, δὲν ἐλαττώνεται ἡ πρωταρχικὴ λάμψη τους - ὡς ἀγάπη γιά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ὀρθοδοξία - στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ ἀντιθέτως ξεχωρίζει γιά τὴν ἠθική της ἐπιβολή, γιά τὴ συνεχῆ ἠθική της ἀνανέωση καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὸ φάρο ὀδηγητικὸ στὴν πορεία τοῦ ἔθνους.

Μὲ πατρικὲς εὐχές

+ Ο ΧΙΟΥ ΜΑΡΚΟΣ

Κοινοποιήσεις

1. Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμον. Εἰς Θεσσαλονίκην.
2. Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Βεροίας κ. Παντελεήμονα. Εἰς Βέροιαν.
3. Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Δράμας κ. Παῦλον. Εἰς Δράμαν.

Ο Γ. Βερίτης και τὸ ἔργο του (1915 – 1948)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

Υπό Δρ. φιλ. Μαρίας – Ελευθερίας Γ. Γιατράκου

Α'

Τὸ ἔτος πού διανύομε ἀποτελεῖ σταθμὸ καὶ φωτεινὸ ὄροσημο, ἀφοῦ συμπληρώνονται ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Χριστιανοῦ ποιητῆ, Ἀλεξάνδρου Γκιάλα, Γ. Βερίτη, ὅπως εἶναι γνωστὸς στὰ ἑλληνικὰ καὶ χριστιανικὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ δοκιμογράφου, λογοτέχνη, λαογράφου, μεταφραστῆ, δημοσιογράφου, ἐρευνητῆ, κριτικοῦ, μὰ πάνω ἀπὸ ὅλα ἀγωνιστῆ, ἱεραποστολόου.

Μία ματιὰ μὲ τὸ πνευματικὸ μας περισκότιο στὸ οἰκογενειακὸ του ὑπόβαθρο, μία ἄλλη στὴ μετέπειτα σύντομη ζωὴ του, ἀφοῦ ἀπέθανε σὲ ἡλικία μόλις 33 ἐτῶν, θὰ μᾶς πείσει ὅτι βρισκόμαστε μπροστὰ οὐ ἓνα πνευματικὸ ἀνάστημα πρώτου μεγέθους πού τὴ λαμπρὴ βιοτροχιὰ του ἀφήσε ἀνεξίτηλα ἴχνη στὴ νεότερη Ἑλλάδα, ἰδιαιτέρως στὶς ψυχὲς ὄλων ἐκείνων πού ἐμπνεύσθηκαν ἀπὸ τὸ ἔργο του, ἐνθουσιάστηκαν ἀπὸ τὰ ποιήματά του, τὰ ἔκαναν θούριό τους καὶ πνευματικὸ ἀγάπημα, γιὰ νὰ κατακτήσουν τὰ αἰθεροπλάτια τοῦ πνεύματος.

Ὅλοι οἱ βιογράφοι του ξεκινοῦν κοινότοπα, γεγονὸς πού μαρτυρεῖ τὴ μεγαλοσύνη τῆς μορφῆς τοῦ Γ. Βερίτη. «Σ' ἓνα νησί τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος», γράφουν, γεννήθηκε ὁ ἔθνικός μας ποιητής, Διονύσιος Σολωμός, «πού ὁραματίσθηκε τὴν Ἑλλάδα ἐλεύθερη». Σ' ἓνα νησί τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου γεννήθηκε ὁ ποιητής μας, ὁ Γ. Βερίτης, πού ὁραματίσθηκε μίαν Ἑλλάδα τοῦ Χριστοῦ. Σ' ἓνα ἄλλο νησί τοῦ Αἰγαίου, τὴ Σκιάθο, πέντε χρόνια πρὶν γεννηθεῖ ὁ Γκιάλας, ξεψυχοῦσε ψάλλοντας «τὰ τραγούδια τοῦ Θεοῦ», ὁ συνονόματός του, Σκιαθίτης, Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ὁ Ἅγιος τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων.¹

Αὐτὰ τὰ «τραγούδια τοῦ Θεοῦ», ἐμελλε νὰ συνεχίσει μὲ νέο δικό του ρυθμὸ, ὁ Ἀλέξανδρος Γκιάλας, νὰ φλογίσει τίς καρδιὲς ὄλων τῶν ἡλικιῶν, ἰδιαιτέρως τῶν νέων, μπροστάρης καὶ σηματοφόρος σὲ μία ρωμαλέα χριστιανικὴ πορεία γιὰ τὴ δημιουργία μίας «καινούργιας Ἑλλάδας, μίας Ἑλλάδας τοῦ Χριστοῦ». Τὸ ἔργο τοῦ Γ. Βερίτη, πεζὸ ἀλλὰ περισσότερο ποιητικὸ εἶναι σήμερα ἐπίκαιρο ὅσο ποτὲ ἄλλοτε. Ἀποτελεῖ πρόκληση ἀλλὰ καὶ πρόσκληση γιὰ τὴν πρόσκτησή του στοὺς ἀνιδανικοὺς καιροὺς μας. Θὰ ἀξίζε νὰ μνημονεύσουμε βαρυσήμαντα

Λόγια του νομπελίστα ποιητή μας, Οδυσσέα Ελύτη.² «Όπου και να σας βρίσκει τὸ κακὸ ἀδελφοί, ὅπου και να θολάνει ὁ νοῦς, μνημονεύετε Διονύσιο Σολωμό, και μνημονεύετε Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη». Μήπως δὲν θὰ ἦταν ἄστοχο, χωρὶς διάθεση παραχάραξης τῶν παραπάνω, να προσθέσουμε: «μνημονεύετε και Γ. Βερίτη»;

Τὸ 1915 στὸ χωριὸ Ἐλάτα, γράφει στὸ βιβλιαράκι του ὁ πατέρας του³, πατήρ Ι. Μ. Γκιάλας, στὸ μυρωμένο νησί τῆς Χίου, ἡ «γλυκύαιη μάνα» Ἀμαλία, (τὸ γένος Μπιλίρη) ἔφερε στὸν κόσμο τὸν Ἀλέξανδρο, τὸ τρίτο παιδί του εὐλαβικοῦ ἱερέως, τοῦ παπᾶ Γιάννη Γκιάλα.

Στὴν ἀδολη παιδική ψυχὴ του ἐκλεισε δύο ἀγάπες. Τὴν ἀγάπη στὰ γράμματα και τὴν ἀγάπη στὴν Ἐκκλησία.⁴ Ζήτησε να παρακολουθήσει μαθήματα στὸ σχολεῖο πρὶν τὴν κανονική του ἡλικία. Τὴν υφοδρὴ του ἐπιθυμία για μάθηση διευκόλυνε ἡ ἀγάπη τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ και ὁ ἴδιος ὁ πατέρας του, ὁ ὁποῖος ἦταν δάσκαλος στὸ σχολεῖο. Ἡ ἐπίδοσή του λαμπρή. Παρακολουθοῦσε μαθήματα ἀνωτέρων τάξεων, διόρθωνε και τοὺς μεγαλύτερους με τόση εὐκολία, προκαλώντας τὴν κατάπληξη και τὸ θαυμασμὸ ὄλων.⁵ Παράλληλα, ἐκδηλώθηκε ἡ μεγάλη του ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Μεγάλωσε μέσα στὴν κατάνυξη και τὴν εὐλαβική εἰρήνη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, βοηθώντας τὸν ἱερέα πατέρα του στὶς λειτουργίες, στοὺς ὄρθρους και στοὺς ἑσπερινούς. Κι ἀγάπησε βαθειὰ τὸ Θεό.⁶

Σύμφωνα πάντοτε με τὸν πατέρα του ὑπῆρχε οὐνήθεια στὸ χωριὸ να ἀσκούνται οἱ μαθητὲς τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Σχολεῖου ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, και ὀρίζονταν κάθε Σάββατο ἐκ περιτροπῆς μαθητικὲς ὀμάδες, πού ἡ μία προοριζόταν για τὶς ὑπηρεσίες τοῦ ἱεροῦ Βήματος, οἱ δύο ἄλλες για τοὺς χοροὺς στὰ ἀναλόγια. Με ζῆλο ὑποδειγματικὸ ζητοῦσε ὁ Ἀλέξανδρος μία θέση στὸ ἱερὸ και ἀκολουθῶς στὰ ἀναλόγια, πατώντας σὲ εἰδικὸ ὑπόβαθρο και εὐφραίνοντας με τὰ ἀναγνώσματα και τὴν ψαλμοδία του τοὺς πιστοὺς. Ἰδιαίτερας μεγάλωνε ἡ χαρὰ του ὀταν τύχαινε να ἐκκλησιάζεται σὲ ἐξωκκλησί ἀπὸ ὅπου ἐμπνεόταν και τὰ διηγήματά του, ὀπως «Τὸ νησάκι τοῦ Φαροφύλακα» και τὸ «Θάλπος και γλυκύτητα ἀφαντον».

Με πολλὴ χάρη διηγῆθηκε τὰ βιώματά του ἀπὸ τὶς κατασκευτικὲς αὐτὲς λειτουργίες, ἰδιαίτερα τὶς Χριστουγεννιάτικες, σὲ μία χριστουγεννιάτικη φοιτητικὴ ἐορτή.⁷ Με γλαφυρὸ, ἀδαλο τρόπο περιγράφει τὶς ἄγιες ἐντυπώσεις του και τὰ βιώματά του ἀπὸ τὴν παρακολούθηση τῆς Θείας Λειτουργίας τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων

στο χωριό, που μάς προΐδεάζει για τη μελλοντική του εξέλιξη και βιοτή. Στην τρυφερή ψυχή του μικρού Αλέξανδρου ριζώθηκαν τρία πράγματα: οικογένεια, εκκλησία, χωριό. Αύτην τήν πραγματικότητα κράτησε ο δλη του τή ζωή ο ποιητής και τή νοστάλγησε και τή μετέτρεψε σε τραγούδι. Πώς θα λησμονήσει ποτέ, τὸ ποίημα τραγούδι «Στὴν πηγὴ τοῦ χωριοῦ μου».

Μὲ τὴ μετάθεση τοῦ πατέρα του στὸ ἑξατάξιο δημοτικὸ ἀρρένων τῆς πόλεως Χίου, ὁ Αλέξανδρος συνεχίζει τὴν Ε΄ Δημοτικὸ στὸ νέο σχολεῖο τῆς χώρας. Ἐπιμελὴς καὶ σεμνὸς ἤλκυε τὴν προσοχὴ τῶν δασκάλων καὶ τὴν ἀγάπη τῶν συμμαθητῶν του. Πρῶτος μεταξὺ τῶν πρῶτων σὲ ὅλα, διαδραμάτιζε σημαίνοντα ρόλο στὴν τάξη καὶ στὸ σχολεῖο.

Καὶ συνέχισε τὴ λατρευτικὴ ζωὴ στὸ ναὸ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, «στὸ Χριστό», βοηθώντας τοὺς ψάλτες τῆς Κυριακῆς καὶ ἑορτῆς μαζί μὲ τ' ἀδελφία του καὶ τὸν ἐξάδελφό του. Μά, ποτέ, δὲν ἐσβησε ἀπὸ μέσα του ἡ γαληνεμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ χωριοῦ, ὅπως ἀντικατοπτρίζεται στὰ διηγήματά του «Γησίλας», «Φαροφύλακας», σκεπτόταν δὲ νὰ γράψει μυθιστόρημα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα.⁸

Ὁ μικρὸς Αλέξανδρος ἔμαθε ἀπὸ μικρὸς τὸ τυπικὸ, τὴ βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ γαλουχήθηκε μὲ τὴ λατρεία. Οἱ ἐνοριῆτες διατηροῦσαν ζωηρὴ καὶ ἀγαθὴ μνήμη ἀπὸ τὸν παιδικὸ ἐκεῖνο ἐκκλησιαστικὸ χορὸ ὅτὸν ὁποῖο ἐδέσποζε ἡ φυσιολογία τοῦ μικρότερου Αλέξανδρου.⁹ Ὁ Αλέξανδρος, ὅπως μαρτυρεῖ στὶς «Ἀναμνήσεις» του, ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του, Μιχ. Γκιάλας, ἀνέπτυξε μεγαλύτερες πνευματικὲς ἱκανότητες ὡς μαθητὴς, ἰδίως στὰ φιλολογικὰ μαθήματα. Ποιητὴς ἀπὸ 15 ἐτῶν. Καθὼς ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ σπίτι πρὸς τὸ Γυμνάσιο καὶ ἀντιστρόφως γινόταν μὲ πεζοπορία, γιὰ τὴ διαδρομὴ δύο χιλιομέτρων σὲ εἴκοσι λεπτά, ὁ Αλέξανδρος ἔκανε σταθμοὺς στὶς μεγάλες πεζούλες τοῦ Παρθένου ποταμοῦ, γιὰ νὰ γράψει σὲ στίχους, τὴν ἐμπνευση τῆς στιγμῆς. Ἐβγαλε περιοδικὸ σὲ ἡλικία 15 ἐτῶν καὶ κινητοποιοῦσε καὶ συμμαθητὲς του νὰ γράψουν, πού εἶχαν τὴν ἴδια ἐφεση, τὸν Ζολῶτα, τὸν Κουκουρίδη, τὸν Γιάννη Μουτάφη. Ὁ Αλέξανδρος φρόντισε μέσα στὶς ἐμπνεύσεις του νὰ μὴ χρησιμοποιεῖ τὸ πραγματικὸ του ὄνομα, ἀλλὰ τὸ Γ' (-Γκιάλας) καὶ τὸ Βερίτης ἀπὸ τὴ λατινικὴ λέξη veritas - veritatis (=ἀλήθεια).

Δέν προέβαλλε τόν ἑαυτό του ἀλλά παρέμενε σεμνός καί ταπεινός.¹⁰ Στή βραχύβια ζωή του ἀλλά πλούσια, δημιουργική, θά τόν συναντήσουμε καί μέ τὰ ψευδώνυμα Λαμπρινός, ἀλλά καί Πέτασος, ὅπως ὑπογραφόταν ὡς μαθητής. Μία ἐρμηνευτική προσέγγιση τοῦ ὀνόματος Πέτασος εἶναι ὅτι ἤθελε ἴσως νά δηλώσει ὅτι μέ τὰ γραπτά του προστατεύει ἀπό τό πνευματικό καῦμα καθῶς τό πλατύγυρο ἀρχαῖκό καπέλο ἀπό τόν ἥλιο. Κυρίως ὁμως κατίσχυσε τό Βερίτης, ἀπό τό veritas (=ἀλήθεια), καθῶς ἡ Ἀλήθεια ὑπῆρξεν ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς του ἢ σημαία του. Θά μπορούσαμε νά πούμε γιά τόν Βερίτη τόν Σολωμικό στίχο: «σοφά σ' ἀνάστησε ὁ Θεός στήν πιό κατάλληλη ὥρα».¹¹ Ὁ Βερίτης γράφει, ὅπως δηλώνει καί ὁ Παπαδιαμάντης, «πρός ἐποικοδόμησιν τῶν ἀναγνωστῶν του». Εἶναι πνευματικός σαλπικτής σάν τόν Ρήγα Φεραῖο. Κι οἱ δύο ἀγωνίστηκαν ἐναντίον τῆς σκλαβιάς. Ὁ Ρήγας τῆς πολιτικῆς, ὁ Βερίτης τῆς πνευματικῆς. Ὁ Βερίτης ἔχει ὁμοιώτητες μέ τόν Παπαδιαμάντη. Εἶναι κι οἱ δύο νησιώτες καί νοσταλγοί. Ὁ Παπαδιαμάντης τῆς Σκιάθου, ὁ Βερίτης «τῆς ἀφθαρτῆς κι ἀμόλυνης καί μίας». Κι οἱ δύο σατιρικοί, πολέμιοι τῆς σύγχρονης ἀρνησης, κήρυκες τοῦ ἀγίου.

Ὅστε ὁ θρησκευτικῶς βάρδος, ὁ Χριστιανός ποιητής, Βερίτης καί σατιρικός; Μάλιστα. Ἦδη, ἀπό τὰ μαθητικά του χρόνια ἔγραψε δύο κωμωδιούλες πνευματώδεις καί σάτιρες σέ κατασκήνωση τῆς Κατοχῆς καί παρουσία «πνευματικῶν ἀνθρώπων», στή 1943. Στήν καθημερινή του ζωή ἦταν χαρούμενος. Ἀστειευόταν καί γελοῦσε ὁ Βερίτης, μ' ἕνα πλούσιο καί καλόκαρδο γέλιο. Γελοῦσε καί σατίριζε καλόκαρδα. Χαριτωμένη ἡ μονόπρακτικὴ κωμῶδια πού ἔγραψε σέ ἡλικία 13 ἐτῶν, «Ἀνακατωμένος ὁ ἐρχόμενος ...». Κι ἄλλη σέ ἡλικία 14 ἐτῶν, τὸ 1929, μέ τίτλο: «Τὰ χάλικι μας».

Ὁ Ἀλέξανδρος Γκιάλας δέχθηκε τόν πόνο καί τὴν ἀσθένεια ἀπό τὴ μαθητικὴ του ἡλικία. Τὸ 1925 - 1926 ἐνῶ ὅλα πῆγαιναν καλά καί ἀρίστευε, τόν Ἀπρίλιο τοῦ ἴδιου ἔτους, τὴν ἐπομένη τῶν γυμναστικῶν ἐπιδείξεων, στίς ὁποῖες κρῶτευσε, ἔπεσε στὸ κρεβάτι μέ ὑψηλὸ πυρετό, μέ διάγνωση ἰατρικὴ «ὄξεις ρευματισμοῦ» πού προσέβαλαν τὴν καρδιά του, ἀφοῦ δὲν ἔγινε ἐγκαίρως ἡ δέουσα θεραπεία. Ἡ «οὐρανόσταλτὴ μάνα» του, ὅπως θά ἐκφρασθεῖ ἀργότερα ὁ ἴδιος μέ στίχους του, «μέ βελούδινα δάχτυλ' ἀγγίζει τοὺς πόνους του καί τοὺς γλυκαίνει». Αὐτὸ τὸ μητρικὸ φίλτρο ἐνοιωσε τόσο βαθιά πού τὸ ἐξέφρασε εὐγνωμόνως ἀργότερα ὁ Βερίτης σέ

ἀριστουργηματικούς στίχους: «ὼ, πῶς πονᾷς ὅταν βλέπεις ἑμᾶς / στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου / καὶ στοὺς δικούς μας κινδύνους, καλή, / πόσα φίδια σὲ ζώνουν».

Ὁ Ἀλέξανδρος συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἀσθένεια ἀλλὰ οἱ δικοί του γνώριζαν ὅτι λόγω ἀσθενείας δὲν θὰ μποροῦσε νὰ συμμετάσχει στὶς ἐξετάσεις, συνεπῶς θὰ ἔχανε μία χρονιά. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅμως, πήγε στὸ Γυμνάσιο τὴν ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων γιὰ νὰ εὐχηθεῖ στοὺς συμμαθητὲς του καλὴ ἐπιτυχία. Ὅσο χαρούμενα τὸν ὑποδέχθηκαν καὶ τὸν ἐνθουσίασαν, ὥστε ἔδωσε ἐξετάσεις καίτοι ἀπροετοίμαστος καὶ ἦλθε πρῶτος ὅπως ἐρχόταν κάθε χρόνο μέχρι τὴν τελευταία τάξη καὶ ἐπαιρνε τὸ ἀριστεῖο καὶ τὸ χρηματικὸ βραβεῖο τοῦ εὐεργέτου Λεωνίδα Ν. Μιχάλου καὶ κατὰ τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1929 ὡς πρῶτος βραβευμένος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τῆς προηγούμενης τάξης, μαθητὴς πλέον τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Γυμνασίου μίλησε στὸ Γυμνάσιο ἐμπρὸς στοὺς ἐπισήμους, καθηγητὲς καὶ μαθητὲς μὲ τὸ θέμα ποὺ τοῦ δόθηκε: «Στροφή πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γῆν μακρὰν τῆς ἀστυφιλίας». Ἡ ὁμιλία του ἐντυπωσίασε, ἐπαινέθηκε, δημοσιεύθηκε στὸν «Χιακὸ Τηλέγραφο» τῆς 28ης, 29ης καὶ 30ῆς Ὀκτωβρίου τοῦ 1929. Ἀλλὰ, ὁ βραβευμένος Ἀλέξανδρος δὲ λησμόνησε τὸν εὐεργέτη του καὶ ἀφιέρωσε ἓνα ποίημα στὸν θάνατό του.¹²

Ὁ Βερίτης μὲ ἀκρατὴ δίψα γιὰ μάθηση, μελετοῦσε ὥρες ὀλόκληρες, ἄλλοτε στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Χίου, ἄλλοτε στὸ σπίτι του, ἄλλοτε στὴν αὐλὴ κι ἄλλοτε ἀνεβασμένος στὸ κλαρὶ κάποιου δένδρου βυθιζόταν στὸ ἀγαπημένο του διάβασμα. Ὑψηλὸς ὁ δεῖκτης νοημοσύνης του, ἰσχυρὴ ἡ ἀντιληπτικὴ του ἱκανότητα, ἰσχυρὴ μνήμη καὶ συναισθηματικὴ συμμετοχὴ συνέβαλαν στὸ νὰ κατακτᾷ ἀνετα τὴ γνώση.¹³ Διαβάσει τὸ Νέο Μαρτυρολόγιο μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ζώντας τοὺς ἀθλοὺς τῶν νευμαρτύρων τῆς Τουρκοκρατίας. Εἶχε διαβάσει συγχρόνως καὶ ὀλόκληρο τὸν Παπαρηγόπουλο, καλλιεργώντας ἐτσι τὸ ἱστορικὸ του ἐνδιαφέρον.

Ὁ ἀριστὸς μαθητὴς διαβάσει καὶ γράφει. Βγάζει συγχρόνως τὴν δακτυλογραφημένη ἔφημεριδοῦλα «Γυμνασιακὴ» κι ἀργότερα, μὲ ἄλλους στὴ Φιλολογικὴ τους παρέα ἐκδίδουν «δεκαπενθήμερο μαθητικὸ περιοδικὸ» τῆ «Νιότη».¹⁴ Δημοσιεύει στὶς διάφορες τοπικὲς ἔφημερίδες, στέλλει συνεργασία στὴ «Νέα Ἑστία». Σὲ ὅλες αὐτὲς προτεραιότητες ἔχουν τὰ ποιήματά του, τῆς μαθητικῆς ἡλικίας,

δημοσιευμένα στο Γ' μέρος της συλλογής, «Όταν άνθίζουν τὰ κρίνα» (Έκδοση «Δαμασκός», Αθήναι 1950).

Αλλά και όλα προσιωνίζουν τὸ λαμπρὸ μέλλον και τὴ δόξα τοῦ νεαροῦ λογοτέχνη. Μέσα στὴν ἀνήσυχη ἐφηβικὴ ψυχὴ συντελεῖται μίᾳ μυστηριώδους ζύμωση. Ὁ σπόρος τῆς εὐσέβειας ποῦ τοῦ φύτεψαν στὴν ψυχὴ ὁ ἐνάρετος λευίτης, πατέρα του και ἡ «ἀτίμητη μάνα», ἡ καλλιέργεια, ἡ ἐσωτερικὴ χάρη στὴ συμμετοχὴ τοῦ στὴν καταναυκτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς λατρείας, ὠρίμασαν τόσο τὴν ψυχὴ του, ὥστε νὰ στραφεῖ στὰ ὠραῖα, στὰ μεγάλα και στὰ ἱερά. Αὐτὸν τὸν βαθὺ πόθο τῆς καρδιάς του, θὰ διατυπώσῃ σὲ σχολικὴ ἔκθεση μὲ θέμα: «ποῖαν ἐπιστήμην προτίθεσθε νὰ ἐκλέξητε και διατί». Ἡ ἔκθεση αὐτὴ εἶναι ἓνα διαμάντι πνευματικὸ. Συνοψίζει τίς ἐπιθυμίες του στὴν τελικὴ του ἀπόφαση νὰ σπουδάσῃ Θεολογίαν. «Ἡ Θεολογία, τὸ ὄνειρον τῶν ὀνείρων μου, τὸ ἰδανικὸν τῶν ἰδανικῶν μου».¹⁵ Μὲ ἄγρια συγκίνηση ἀκούσαν τὸν πόθο τοῦ Ἀλέξανδρου οἱ εὐλογημένοι του γονεῖς. Μὲ ἀγαλλίαση τὸ ἔμαθε κι ὁ γέρο - παππούς, ὁ ἀπλοϊκὸς μπάρμπα - Μιχάλης ἀπὸ τὰ Μεστά, ποῦ προθυμοποιήθηκε νὰ συνδράμῃ οἰκονομικὰ οἷς σπουδές τοῦ ἐγγονοῦ του, βάζοντας ἐν ἀνάγκῃ ὑποθήκη και τὰ χωράφια του.¹⁶

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

¹ Αρχιμ. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, Ἀλέξανδρος Γκιόλας, Γ. Βερίτης, Αθήνα, 1988, σ. 7, ἐκδόσεις «Δαμασκός». - Ἀλέξανδρος Γκιόλας, Γ. Βερίτης, Αθήνα 2008, ἐκδόσεις ΧΦΕ.

² Ὀδυσσεὺς Ἐλύτης, «Ἄξιόν ἐστι», τὰ Πάθη.

³ Ι. Μ. Γκιόλας, Ἱστορικαὶ σημειώσεις περὶ Μεστῶν και Ἐλάτας Χίου, Χίος 1978.,

⁴ Αρχιμ. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, ὀ.π., σ. 7.

⁵ Βλ. Ἀλέξανδρος Γκιόλας, Γ. Βερίτης, Αθήνα 2008, ὀ.π., ἐκδοση Χ.Φ.Ε., σ. 11.

⁶ Ὁ ποιητὴς χθὲς και σήμερα. Αἰσθητικὸ μανικρέστο, Μάιος 1968, Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἐπιστημόνων, ὀπισθόφυλλο .

⁷ Βλ. ὀ.π., σ. 12, 13. Ἀλέξανδρος Γκιόλας, ὀ.π., σ. 11, 12, ἐκδοση Χ.Φ.Ε.

⁸ Ἀλέξανδρος Γκιόλας, Γ. Βερίτης, ὀ.π. ἐκδόσεις «Δαμασκός», σ. 10 και 11.

⁹ Αρχιμ. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, ὀ.π., σ. 12.

¹⁰ Μιχαὴλ Γ. Γκιόλας, Ἀναμνήσεις, Θεσσαλονίκη, 1996, σ. 53, 54.

¹¹ Ἰωάννης Β. Μενοῦνος, Γ. Βερίτης (1915 - 1948), Αθήναι, 1965, σ. 41.

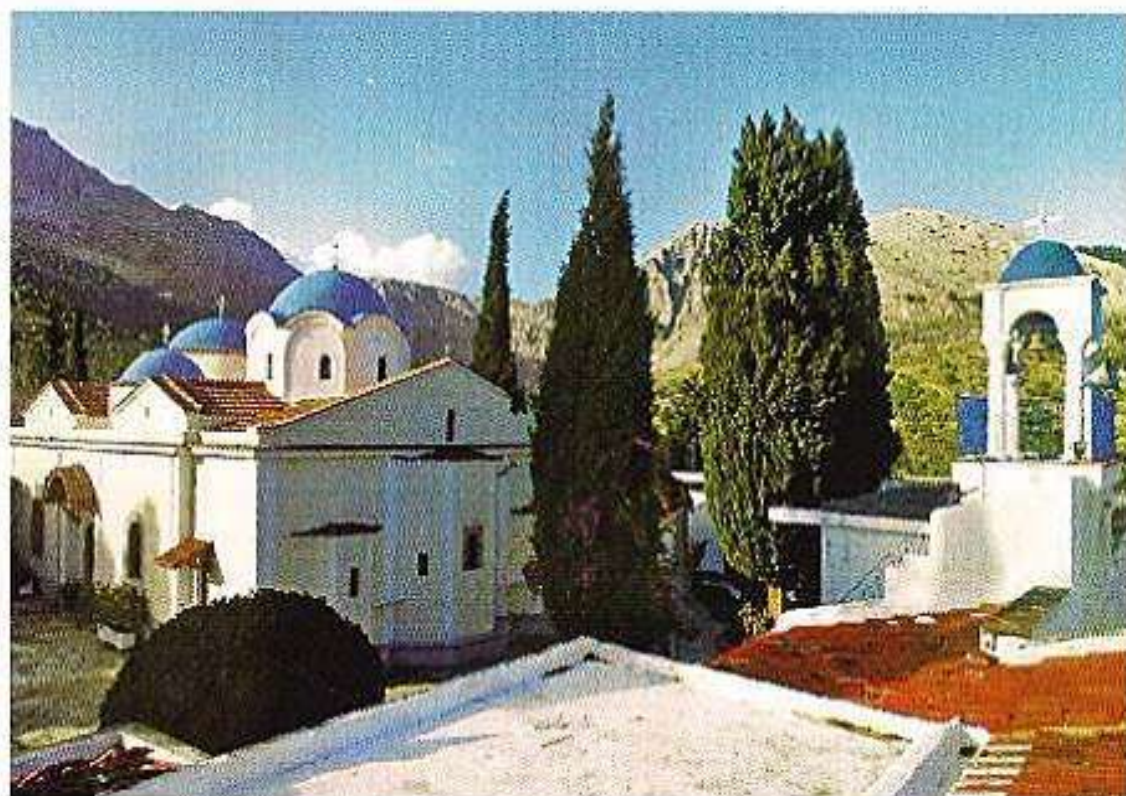
¹² Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, ὀ.π., σ. 13.

¹³ ὀ.π., σελ. 13, 14.

¹⁴ ὀ.π., σ. 14.

¹⁵ ὀ.π., σελ. 15, 16.

¹⁶ ὀ.π., σελ. 18 - Ἀναμνήσεις Μιχαὴλ Ι. Γκιόλας, Θεσσαλονίκη 1996, ὀ.π., σ. 56, 57.

Τερά Μονή Αγίου Στεφάνου «Κλειδοῦς» Βρουτάδου.

Τό παρεκκλήσιον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τό Ι.Τ.Α.Π. Λιβαδίων.

Υ. Εικών Ἁγίας Οἰκογενείας
(διὰ χειρὸς Γεωργίου Κ. Γζέλη, Φιλολόγου).